

Vänsterpartiet

Årsplan och Budget 2026-2028

VÄLFÄRD GÄVLEBORG

- allas rätt till jämlik och jämställd välfärd

Sammanfattning

I Vänsterpartiets budgetförslag, Årsplan och Budget 2026-2028 visar vi vilket Gävleborg vi vill leva i. För Vänsterpartiet är strävan efter jämlikhet och jämställdhet, ökad tillit och behovsstyrning i våra offentliga verksamheter, helt avgörande för vilket samhälle vi skapar. Alla människors lika värde oavsett ursprung, kön eller ålder - är det som styr vår politik.

Vården i Gävleborg ska vara jämlik och jämställd. Vi vill förbättra kontinuiteten i vården och därmed kvaliteten genom att förbättra villkoren för vårdens anställda och på så sätt skapa patientsäkerhet och en god arbetsmiljö med arbetskamrater som trivs på sin arbetsplats. I denna budget satsar vi därför på bättre arbetsvillkor med ökat självstyre på vårdenheter och nedskrivning av studielån. Vi menar att tillgängligheten till regionens ungdomsmottagningar måste öka, klimakteriemottagningar behöver införas, det behöver fördelas mer resurser till psykiatri och jämställd vård måste säkerställas och vi vill göra Gävleborg till en äldrevänlig region och underlätta kontaktvägar och därmed öka tillgängligheten till regionens olika verksamheter.

Regionens hälso- och sjukvård har hamnat i kris - det saknas drygt 80 läkare inom primärvården för att nå målet om 1100 listade patienter per allmänspecialist i enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer. Målet ska fastslås politiskt och vi menar att en långsiktig satsning på förbättrade arbetsvillkor med lyhördhet inför frågor som lyfts av professionen är avgörande för att Region Gävleborg ska vara en attraktiv arbetsgivare som går att lita på och därmed göra det möjligt att bibehålla vår duktiga personal och även attrahera fler att jobba för Region Gävleborg. En region som satsar på sina medarbetare skickar en viktig signal; det gör oss intressantare som arbetsgivare. Det behövs även ett personalpolitiskt program och att genom förhandlingar med fackliga organisationer ta fram fler långsiktiga satsningar för bättre arbetsvillkor.

Den SD-ledda regeringen har orsakat en sjukvårdskris som drabbar hela landet. När staten inte tar sitt ansvar och tillskjuter nödvändiga resurser utan istället satsar på skattesänkningar för de med högst inkomster tvingas stora nedskärningar fram. Vården har inte tillförts de statsbidrag som behövs, vilket har inneburit att personal varslats och sagts upp trots att de behövs.

En äldrevänlig region ger länets äldre befolkning bättre tillgänglighet till primärvården, underlättar vårdkontakter och ökar tryggheten. Vi föreslår att äldreomsorg ska införas på regionens hälsocentraler. Detta är ett arbetssätt som gynnar hela länet. Regionens verksamheter kan också underlätta tillgängligheten till kultur för länets äldre genom att hålla låga avgifter och öka föreningsbidragen så att det går att delta i kulturaktiviteter och föreningsliv.

Vården i Gävleborg är inte jämställd. För Vänsterpartiet är det självklart att all vårdstatistik inom regionen ska vara könsuppdelad för att kunna påvisa de skillnader som finns och medvetandegöra skillnaderna för att kunna nå en förändring. Vi föreslår också att en ny specialenhet inrättas för att bistå vårdens anställda i arbetet med mäns våld mot kvinnor. Vi vill att regionens chefer ska

genomgå en obligatorisk jämställdhetsutbildning och att en utredning tillsätts för att kartlägga och analysera vården utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Klimakteriemottagningar i Gävleborg är något många kvinnor efterfrågar. I dag tas inte kvinnors klimakteriebesvär på allvar och vårdens kunskaper är inte tillräckliga. Kvinnor bollar fram och tillbaka i sjukvården och riskerar att få fel insatser. Vi satsar på två klimakteriemottagningar inom kvinnosjukvården, en i Gävle och en i Hudiksvall.

Ungdomsmottagningarnas tillgänglighet måste öka i länet. Många behöver stöd och hjälp, då den psykiska ohälsan är stor bland ungdomar. Killar som behöver stöd och hjälp söker inte hjälp fast behovet kan vara stort. Vi vill se ungdomsmottagningar på fler ställen i länet, gärna i lokaler där ungdomar vanligtvis träffas, så att det blir enkelt att söka och få hjälp.

Psykiatri har under lång tid fått ett ökat antal patienter, trots att antalet vårdanställda inte har ökat i samma utsträckning. Därför ökar vi resurserna till psykiatri. Vi vill förbättra tillgängligheten och kontinuiteten och skapa förutsättningar för mer långsiktiga insatser. Vi vill att fler ska få vård genom självvald inläggning i såväl Gävle som Hudiksvall, drop-in på öppenvårdsmottagningar, fler SPOT-team och akutteam i både Hudiksvall och Gävle. Det behöver skapas fler vårdplatser i Hudiksvall och fysioterapeuter ska anställas för att bistå vid patienternas rehabilitering och förbättrade träningsmöjligheter ska anordnas. Vi lägger även pengar till välbehövliga personalförstärkningar.

Bolagiseringen av primärvården införs troligen för att regionstyret inte vill ta ansvar för väntade nedskärningar och är ett första steg till en privatiserad primärvård. Bolagiseringen minskar invånarnas och förtroendevaldas insyn i och inflytande över vården. Det behövs satsningar och en hållbar utveckling av primärvården, inte en bolagisering.

Välfärdsbrottsligheten är omfattande och därför behöver Regionen tillsätta en särskild enhet för att motverka välfärdsbrottslighet då den enligt brottsbekämpande myndigheter har blivit en större inkomstkälla för den organiserade brottsligheten än narkotika.

Behoven ska styra och inte de privata välfärdsbolagens vinstintressen. Vi vill att skattepengar ska gå till patienternas vård och bra arbetsvillkor för personalen. Den fria etableringsrätten urholkar den demokratiska styrningen och gör vården svårstyrd. Våra gemensamma resurser, avsedda för vård, går istället till vårdbolagens vinster, till reklam, dyra lokaler, administration och byråkrati. Regionens kontroll av vårdbolagen är kostnadsdrivande men är samtidigt inte tillräcklig. I vårt budgetförslag får de privata hälsocentralerna stå för en del av de kostnader som den fria etableringsrätten innebär, vilket vårdbolagen inte gör i dag. Det är inte regionens uppgift att dela ut pengar, helt utan krav, till privata vårdbolag, därför dras 5 miljoner kronor, som de tilldelats av SD och deras stödpartier, tillbaka.

Folkhögskolor är en viktig resurs för många människor och har en stor och avgörande betydelse för möjligheterna till nya kunskaper och personlig

utveckling, och arbetsmarknaden i Gävleborg har en särskilt stor nytta av folkhögskolornas verksamhet. Folkhögskolornas arbets- och förhållningssätt gör att skolans deltagare ofta når goda resultat. Människor som tidigare har haft det svårt att klara skolan lyfts och kan gå vidare till högre utbildning eller arbete. Vi tillför därför extra resurser till folkhögskolorna så att utbudet ska nå fler länsinvånare.

Kollektivtrafiken har stor betydelse i vårt län. Den ska vara billig, tillgänglig och förnybar. Det ska vara en självklarhet att länets invånare ska välja kollektivtrafik såsom buss eller tåg som transportmedel när de tar sig fram i länet. Vi lägger mer pengar till kollektivtrafiken för att hålla nere biljettpriserna på periodkort, satsa på sommarlovskort för unga och minska utsläppen. Fler ska åka kollektivt - inte färre.

Krigets fasor i Ukraina fortsätter och det är på alla sätt folkrättsvidrigt. Det kommer att innebära förödande konsekvenser för det ukrainska folket under en lång tid framöver. Vänsterpartiet har därför föreslagit att Region Gävleborg ska undersöka möjligheterna till någon form av partnerskap med en ort, ett län, ett sjukhus eller en kulturinstitution i samverkan med civilsamhället eller näringslivet i Ukraina. Vi menar att regionen ska arbeta aktivt för att stödja Ukraina i den svåra och inhumana situationen de befinner sig i.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Innehållsförteckning.....	5
Förutsättningar för budgeten.....	5
Politiska prioriteringar i styrelser och nämnder.....	8
Regionstyrelsen.....	8
Hälso- och sjukvårdsnämnden.....	20
Patientnämnden.....	33
Företagshälsovårdsnämnden.....	34
Hållbarhetsnämnden.....	34
Kultur- och kompetensnämnden.....	39
Riktlinjer för god ekonomisk hushållning.....	42
Tabeller.....	42
Investeringar.....	42

Förutsättningar för budgeten

Ojämlighet, hälsa och sociala problem har en stark sammanhängande koppling. Det handlar om allt ifrån förväntat livslängd, skolresultat, social rörlighet, psykisk ohälsa, droganvändning, kriminalitet m.m. Sverige har blivit ett ojämnt land, vi har till och med en skevare förmögenhetsfördelning än Saudiarabien och USA. Ojämlighet påverkar också tillväxten i ett land och Sverige tillhör de länder där tillväxten påverkas förhållandevis mycket.

Arbetslösheten i Sverige är fortsatt hög och i juli 2025 uppgick arbetslösheten till 8,7 procent (säsongrensad, utjämnad), enligt SCB:s arbetskraftsundersökning. Cirka 500 000 personer är arbetslösa i Sverige i dag. Det är samhällsekonomiskt oansvarigt och helt förkastligt för de som har drabbats. Framförallt har långtidsarbetslösheten bitit sig fast då arbetsmarknadspolitiken numera knappt används trots att den genom tiderna har gett goda resultat. Sedan Sverige lämnade det övergripande ekonomiska målet om full sysselsättning har vi fått en kraftigt ökad arbetslöshet. En arbetslöshet som är kostsam för såväl individen som samhället i stort. Att inte tillvarata människors vilja att försörja sig själva och bidra till samhällsbygget är ovärdigt, principiellt fel och kostamt.

Hushållen är fortsatt pressade på grund av stora ökade kostnader för bland annat bostadshyror, urholkade reallöner samt att prisökningen för boende har ökat kraftigt. 2024 höjdes bostadshyrorna med 5 procent, vilket var den största ökningen sedan 1993 och i år höjdes hyrorna i landet i genomsnitt med 4,6 procent, enligt Statistiska centralbyrån, SCB. Livsmedel blir också allt dyrare och priserna har fortsatt att stiga med 0,8 procent i januari 2025, jämfört med december 2024. Sedan januari 2019 har livsmedelspriserna ökat med nära 38 procent. För invånarna i Gävleborg tillkommer dessutom de omfattande avgiftshöjningarna inte minst för kollektivtrafik, vård, sjukresor m.m. Detta slår hårt mot de med minst marginaler.

Trots att en ny rapport från Sveriges Stadsmissioner larmar om en urholkning av välfärden och skyddsnäten har det blivit allt svårare för människor att få ekonomiskt bistånd trots att man har rätt till det. I dag lever nära 700 000 svenskar i fattigdom. Civilsamhället rapporterar om ökad efterfrågan på akut mathjälp och skuldberget hos Kronofogden växer. Med hög arbetslöshet i Gävleborg är det lätt att förstå att många invånare har drabbats hårt.

Välfärden, den gemensamt finansierade, som är det finaste vi kan ge varandra, är i behov av stora resurstillskott men den SD-ledda regeringen har istället prioriterat stora skattesänkningar och då framförallt för dem som redan har det bäst ställt ekonomiskt. Detta trots att krisen i sjukvården är akut. Enligt en undersökning som Vårdförbundet låtit göra 2024 svarade 70 procent att arbetsbelastningen är hög, mycket hög eller för hög. Vården är underbemannad, vårdplatserna för få och överbeläggningarna många. I Gävleborg syns det bland annat inom psykiatri i Hudiksvall där en vårdavdelning helt plötsligt stängdes ned trots överbeläggning. Vi ser fortfarande högt antal VRI, vårdrelaterade

infektioner, och när det gäller oplanerade återinläggningar av multisjuka äldre ligger vi betydligt högre än genomsnittet i landet. Vårdgarantin hålls inte och vi står med en fortsatt stor personalbrist.

Om sektorsbidragen sänks och de generella statsbidragen inte räknas upp kommer vården att förlora 2,5 miljarder kronor år 2026. För Region Gävleborg innebär det att hälso- och sjukvården kan få cirka 75 miljoner kronor mindre än föregående år. Nu tvingas Gävleborg liksom alla andra regioner till nedskärningar, istället för nödvändiga satsningar, vilket är tvärtemot folkets vilja.

Välfärdsbrottsligheten i Sverige är omfattande och en konsekvens av att offentliga verksamheter har privatiserats vilket bidrar till mindre insyn och kraftigt ökad administration.

Genom att primärvården i Gävleborg har blivit ett bolag kommer ansvaret för nedskärningar att hamna på vd och bolagsstyrelsen - nedskärningar som det SD-ledda regionstyret själva inte vill stå för.

Hög arbetslöshet, bostadsbrist, repressiv politik, en politik som gör skillnad på människor, som sår split och främjar ekonomisk ojämlikhet får stora konsekvenser också i Gävleborg. Arbetslösheten i Gävleborg har ökat och nu har vi en arbetslöshet på 9 procent; den näst högsta siffran i landet. En betydande andel av de arbetslösa saknar gymnasieutbildning jämfört med riket. Medianinkomsten i länet var landets näst lägsta år 2023. Länsinvånarnas hälsa och den totala folkhälsan påverkas, därmed också belastningen på sjukvården. Detta ökar behovet av att hålla regionens avgifter och övriga kostnader nere.

Vi befinner oss också i en akut klimatkris. Den globala medeltemperaturen har under perioder sedan 2024 redan överskridit 1,5 graders uppvärmning över den förindustriella nivån. Omställningstakten måste öka kraftigt ändå väljer regeringen och Sverigedemokraterna att öka utsläppen. I Region Gävleborg har avgifterna för kollektivtrafiken höjts kraftigt samtidigt som antalet busslinjer har minskat. Det behövs en ekonomisk politik som ger människor hopp och framtidstro, som tar klimatkrisen på fullaste allvar och utjämnar skillnader i förutsättningar och livsvillkor. En ekonomisk politik som omfördelar och ger fler människor bättre förutsättningar är en politik också för bättre ekonomisk utveckling, trygghet och gemenskap. En politik som Sverige och Gävleborg verkligen behöver.

Bolagiseringsprocessen av regionens offentliga primärvård har saknat öppenhet och transparens, därför har Vänsterpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Centerpartiet beräknat hur mycket driftskostnaderna kommer att öka när primärvården går från förvaltning till bolag utifrån årsresultatet 2024. Kostnaderna för driften av primärvården kommer att öka med drygt 100 miljoner kronor årligen. Det motsvarar en ungefärlig kostnadsökning på 10 procent.

Politiska prioriteringar i styrelser och nämnder

Här redovisas Vänsterpartiets förslag till varje nämnd, för sig, med listning av prioriterade frågor och uppdrag till förvaltningen.

Regionstyrelsen

Arbetet i regionstyrelsen behöver utvecklas och skapa goda förutsättningar för politiskt arbete, ha en ordnad, strukturerad budgetprocess och vara mer inriktad på hur vi löser personalbristen inom sjukvården, men också inom andra centrala verksamheter inom regionen och hela länet. Ett större ansvar måste tas för hur vi minskar våra verksamheters klimatpåverkan och hur vi kan minska kostnader för att värna prioriterad verksamhet.

En personalpolitik som gör skillnad

Att det nu saknas drygt 80 läkare inom primärvården riskerar att ge stora konsekvenser för våra länsinvånare. Krisen inom primärvården måste tas på allvar. Här har politiken ett stort ansvar att ta. Tillitsstyrningen i organisationen måste utvecklas och genomsyra verksamheten. New public managementstyrningen som i dag förekommer menar vi ska avvecklas.

Vänsterpartiet har under lång tid krävt att målet om 1100 invånare per allmänspecialist behöver införas i primärvården, men varje gång har SD-styret sagt nej. Vi har även föreslagit att en handlingsplan bör arbetas fram tillsammans med berörda fackliga organisationer för att få fram långsiktiga och hållbara satsningar.

Införandet av det nya journalsystemet Cosmic har inneburit en stor arbetsbelastning för primärvårdens anställda. Förberedelserna inför införandet har varit undermåliga, från den styrande politiken, vilket har påverkat verksamheterna kraftigt. Den etiska stressen har varit stor för vårdpersonalen på grund av oro för en hotad patientsäkerhet.

Under en tid har primärvården enbart fått anställa distriktssköterskor och inte grundutbildade sjuksköterskor - dessa har de i så fall fått söka särskild dispens för. SD-styret verkar vilja styra sjuksköterskor till specialistvården vilket slår hårt mot primärvården, i synnerhet när de nu drabbats av haveriet med Cosmicinförandet och den kraftigt fördyrande bolagiseringen. Vi har därför föreslagit att anställningsstoppet för sjuksköterskor i primärvården ska tas bort samt att införa ett flertal andra satsningar för långsiktiga och hållbara rekryteringar.

Ersättningen för att arbeta på obekväm arbetstid är alldeles för låg. I dag är sjukhusen på många håll svåra att bemanna och personalomsättningen är hög då arbetsbelastningen också är tung. Därför menar vi att OB-ersättningen bör höjas. För att lättare kunna rekrytera vårdpersonal till regionen föreslår vi också nedskrivning av studielån för personer som utbildat sig inom bristyrken. Lokala

avtal gällande arbetstidsförkortning finns i regionen bland annat i delar av kvinnosjukvården. Vi vet att arbetstidsförkortning leder till minskad sjukfrånvaro och förbättrad hälsa och många gånger också förbättrad produktivitet; det borde därför också bli en del av lösningen på kompetensförsörjningen och det kan locka fler till att jobba inom vården. Särskilda forskningstjänster bör införas och att regionens verksamheter underlättar för att fler ska vilja forska genom bättre förutsättningar och tillgänglighet till forskning, inte minst inom primärvården.

Användandet av hyrpersonal i regionen har minskat, men tyvärr inte inom psykiatri och bland läkare i primärvården. Vad minskningen av hyrpersonal innebär ur ett arbetsmiljöperspektiv följs tyvärr inte upp. Vi befärar att man ofta tvingas gå kort då minskningen av hyrpersonal varit överordnat den anställda personalens arbetsmiljö på kort sikt. Vi vet att ett stort användande av hyrpersonal ökar arbetsbelastningen för regionens egna anställda, det försämrar arbetsmiljön och innebär orättvisor. Det är också en risk för patientsäkerheten. Regionens egen personal slits ut och kostnaderna skjuter i höjden. Resurser ska läggas på vår egen personal som Region Gävleborg kan ta ansvar för, vidareutveckla och utbilda.

Många vårdverksamheter har svårt att rekrytera personal. Vårdplatser hålls stängda, vårdavdelningar har stängts ned, många verksamheter är ständigt underbemannade. Vårdverksamheter som har extra svårt att rekrytera personal ska kunna erbjuda särskilda arbetsvillkor såsom arbetstidsförkortning, tid för arbetsplatsnära forskning, möjlighet till specialisering och utbildning/fortbildning, nya arbetssätt och arbetsmetoder samt nedskrivning av studiemedel och arbetsplatsutbyte. Teamarbete måste utvecklas inom hela primärvården.

Vänsterpartiet värnar personalens fysiska arbetsmiljö och bra skor är viktiga för att undvika belastnings- och förslitningsbesvär samt halk- och fallskador. Det är även en fråga om hygien och smittsäkerhet. Detta ska utredas och olika exempel ska tas fram för att därefter införa arbetsskor som en del av arbetsklädseln.

Det råder stor brist på sjuksköterskor inom sjukvården i hela landet, så även i vår region. Det är viktigt att regionen gör det som går att göra för att säkra vårdens kompetensbehov. Att regionen satsar på medarbetare skickar en viktig signal, vid behov av rekrytering, det gör oss intressantare som arbetsgivare. Vi vill därför att det så snart som möjligt införs en förmånlig modell för regionens undersköterskor så att de kan vidareutbilda sig till sjuksköterska.

Region Gävleborg har vid upprepade tillfällen gått förbi ordinarie rekryteringsrutiner när högre chefer rekryteras, det har istället inneburit att kompisrelationer, jäv och egenintresse har styrts. När det politiska ansvaret brister får det konsekvenser i organisationen. Detta påverkar regionens rykte som arbetsgivare och är i strid med regionens värdegrund och de globala målen i Agenda 2030.

Grundbemanningen behöver öka. Resursteam behövs för att förbättra förutsättningarna för patienterna, för att öka patientsäkerheten och för att

underlätta för de anställda. Regionen har äntligen inlett ett arbete med resursteam men i väldigt liten omfattning. Här måste betydligt mer göras. Resursteam är ett sätt att öka grundbemanningen. Genom att erbjuda tillsvidareanställningar i resursteam får regionen kontinuitet i verksamheten, till exempel när vikarier behöver tas in eller när arbetslag tillfälligt behöver förstärkas på grund av stor vårdtyngd. Det säkerställer patientsäkerheten, ökar kontinuiteten och därmed tryggheten om det blir en mer konstant och bekant grundbemanning. Kontinuitet är avgörande för kvaliteten i vården. Det kommer att kräva långsiktiga resurstillskott.

Handledning av utbildningsläkare ska ge kännbara lönetillägg samt att det ska finnas avsatt tid för regelbunden handledarutbildning. Det är viktigt att en satsning görs för att rekrytera läkare som också kan arbeta som handledare.

Det måste även bli mer attraktivt att som utbildningsläkare välja allmänmedicin som specialitet, genom ett löneyft för ST-läkare. En kartläggning över bisysslor behöver genomföras inom regionen. Liksom en översyn av beviljade tjänstledigheter, gällande dem som ansökt och beviljats arbete som hyrpersonal. Kartläggningen kan leda till att regelverket och tillämpningen av bisyssla kan behöver revideras.

Region Gävleborg bör dessutom utarbeta ett personalpolitiskt program under det kommande året. I programmet kan till exempel följande ingå:

- Högre OB-ersättning.
- Bättre möjligheter till fortbildning och forskning.
- Möjlighet till schemalagd kompetensutveckling och fortbildning.
- Fler utbildningstjänster inom fler bristyrken.
- Arbetstidsförkortning.
- Nedskrivning av studielån för allmänspecialister i ett första steg som därefter även ska gälla för övriga svårrekryterade yrkeskategorier.
- En handlingsplan ska tas fram, i samarbete med facken, för att nå målet om 1100 invånare per allmänspecialist.
- Ta fram en modell för regionens undersköterskor för vidareutbildning till sjuksköterska.

Prioriterade frågor:

- Mål om 1100 invånare per allmänspecialist, som ska fastställas politiskt, inklusive framtagandet av en handlingsplan för att nå målet
- Personalpolitiskt program med förbättrade arbetsvillkor.
- Införande av särskilda arbetsvillkor.
- Ökad grundbemanning.
- Resursteam.
- Möjlighet till fler utbildningstjänster och forskningstjänster.
- Skor ska ingå som en del av arbetsklädseln.
- Regionens undersköterskor ska kunna vidareutbilda sig till sjuksköterska.

Uppdrag till förvaltningen:

- Ta fram ett personalpolitiskt program.
- Införa särskilda arbetsvillkor samt uppföljning av utfallet.
- En översyn av bisysslor ska genomföras.
- Fler i resursteam.
- Inrätta fler utbildningstjänster och inför forskningstjänster.
- Utredda och införa skor som en del i arbetsklädseln.
- Ta fram en modell för regionens undersköterskor så att de kan vidareutbildas till sjuksköterska.

Välfärdsbrottsligheten måste stoppas

Tyvärr verkar det SD-ledda styret i Region Gävleborg inte ta den utbredda välfärdsbrottsligheten på det allvar som krävs. Trots att kopplingen mellan den organiserade brottsligheten, illegal ekonomi och privata vårdbolag är vanligt förekommande, enligt Ekobrottsmyndigheten som meddelar att hälso- och sjukvårdssektorn är den organiserade brottslighetens stora inkomstkälla; den är till och med större än narkotikahandeln. Den organiserade brottsligheten är mest aktiv i områden som inte klassificeras som utsatta. Den organiserade brottsligheten är ett problem för samhället och för det sunda näringslivet. De använder ständigt nya metoder för att mjölka välfärden på pengar i och med att privatiseringarna av sjukvård, skola, barn- och äldreomsorg har getts tillfälle att öka fritt.

Redan nu bör Region Gävleborg införa en kontrollavgift för bolag som har uppdrag åt våra offentliga verksamheter genom Lagen om valfrihetssystem, LOV samt för nya bolag som eventuellt tillträder. Avgiften bör räknas upp årligen och fastställas. Detta för att finansiera regionens administration och kontroll vilket krävs för att säkerställa att skattebetalarnas pengar inte går till annat än det de är avsedda för och för att förhindra kriminalitet. Regionen behöver alltså skärpa kontrollen av vårdbolagen, deras ägare, styrelser och bolagens bokföring. Kontrollen av företag som vi upphandlar och gör inköp från behöver också utökas. Även kontrollen av anställdas bisysslor måste skärpas. Sund konkurrens ska råda.

Ett särskilt kansli med specialistkompetens behöver inrättas i syfte att stoppa välfärdsbrottsligheten. Vi menar att hälsovalskontoret, som enhet, ska läggas ned och det nyinrättade kansliet bör överta hälsovalskontorets uppgifter gällande granskningen av privata hälsocentraler och ligga direkt under regionstyrelseförvaltningen. Utarbetandet av en hälsovalshandbok ska ansvaras av hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Det är också nödvändigt att samverka med brottsbekämpande myndigheter och näringsliv utvecklas. Alla goda krafter måste samlas för att stoppa den kriminella ekonomin i vår region. Det tjänar vi alla på.

Region Gävleborg har ett ansvar att säkerställa att offentliga medel inte används för att gynna företag inblandade i allvarliga brott mot mänskliga rättigheter eller internationell humanitär rätt. FNs vägledande principer och EUs regelverk ger kommuner och regioner rätt att utesluta företag som gjort sig skyldiga till grov yrkesmässig försummelse eller brott mot mänskliga rättigheter.

Vi menar därför att Region Gävleborg måste implementera en tydlig policy för etisk offentlig upphandling och säkerställa att företag involverade i sådana brott inte får ta del av regionens upphandlingar. En sådan policy bör även säkerställa att regionen inte handlar med företag inblandade i krigsförbrytelser, brott mot mänskliga rättigheter eller andra grova överträdelser av internationell rätt.

Vi vill att regionens upphandlingsprocesser präglas av transparens och följer EU:s regelverk för socialt ansvarsfull offentlig upphandling.

Bolagiseringens kostnader

Konsultrapporten som ligger till grund för bolagiseringen av primärvården kom att kosta skattebetalarna cirka 1,3 miljoner kronor. I rapporten beskrivs att primärvården ska bolagiseras för att därefter lägga ut hälsocentralerna till försäljning på öppna marknaden. Bolagiseringen är alltså ett första steg mot en utförsäljning av våra gemensamt ägda hälsocentraler. När primärvården hamnar i privat ägande riskerar dessutom hälso- och sjukvårdens grundläggande princip "vård efter behov" att försvinna; det som styr vårdbolagens aktieägare är snarare jakten på vinster.

Primärvården beräknas gå med 120 miljoner kronor i underskott år 2025. Ovanpå det tillkommer de ökade kostnaderna med drygt 100 miljoner kronor. Av de här pengarna går inte en enda krona till vården av patienter eller bättre arbetsvillkor för anställda utan de går till växande byråkrati, administration, moms, parallell styrning och ledning med vd och nya chefer. Dessutom finns ett krav att primärvården ska gå med överskott med cirka 20 miljoner kronor. Primärvården behöver med andra ord arbeta in cirka 250 miljoner kronor. Det säger sig självt att det kommer att ha ett högt pris i form av utarbetad och sönderstressad personal. Det är en totalt oansvarig politik.

Insyn i och den demokratiska styrningen av vården minskar vid en bolagisering och försvinner helt när hälsocentralerna säljs ut. Bolagiseringen av primärvården riskerar innebära en kommande privatisering därmed även en ökad risk för välfärdsbrottslighet. Kriminella kan komma att äga hälsocentraler och använda patienters vårdbehov för att kunna plocka ut pengar eller för att tvätta pengar från annan kriminell verksamhet.

Prioriterade frågor:

- Stoppa välfärdsbrottsligheten.
- Säkerställa etisk offentlig upphandling.
- Transparens i alla upphandlingsprocesser.

Uppdrag till förvaltningen:

- Inrätta ett kansli med syfte att stoppa välfärdsbrottslighet.
- Utveckla samarbetet med brottsbekämpande myndigheter och länets kommuner.
- Utveckla samarbetet med näringslivets organisationer.
- Skärp kontrollerna och inför en etisk inköps- och upphandlingspolicy som beslutas av regionfullmäktige.
- Utforma metoder för uppföljning och kontroll av regionens inköps- och upphandlingspolicy.
- Kontrollavgifter tas ut av de privata vårdgivarna.
- Återta verksamheter i egen regi.

Frysta arvoden och partistöd

De stora ekonomiska problemen i Region Gävleborg innebär att nedskärningar genomförs och planeras att genomföras. Detta kommer att få negativa konsekvenser för såväl anställda som de som är i behov av regionens tjänster.

Regionen äger beslutanderätten över såväl sina egna arvoden som partistöd. Därför menar vi att det i nuläget är rimligt att frysa både arvoden och partistöd.

Vi föreslår att en frysning av politikerarvoden och partistöd genomförs så att de planerade uppräkningsarna uteblir. På det sättet bidrar politiken till en förbättrad ekonomi och nedskärningarna kan lindras något.

Prioriterade frågor:

- Frysning av förtroendevaldas arvoden
- Frysning av partistödet

Uppdrag till förvaltningen:

- Frysa förtroendevaldas arvoden
- Frysa politiska partiers partistöd

Låt personalen styra - minska arbetsbelastning och byråkrati

Genom införandet av New Public Management, NPM, har administrationen inom sjukvården ökat kraftigt. Tid och resurser tas från vårdarbetet för att istället administrera, kontrollera och interndebitera m.m. Köp-och-säljssystemet, som Region Gävleborg använder sig av, är en del av NPM vilket så klart kan öka medvetenheten om interna kostnader och underlätta prioriteringar, men framförallt gör det att vårdpersonalen inte tillåts påverka och styra sin arbetsdag och det tar stora resurser i anspråk och ökar administrationen kraftigt.

Vi vill se en tillitsbaserad styrning i sjukvården och en avveckling av New Public Managementstyrning. Vi menar också att antalet politiska styrdokument och

uppföljningar behöver minska för att administrationen inte ska bli tyngande. Interndebering av givna kostnader, eller som borde ses som givna, bör inte interndeberas.

Kostnaden för konsulter måste minskas kraftigt och egen personal användas i större utsträckning. Dels för att vi har egen kompetens, men också för att det underlättar arbetet när organisationen är känd hos den som utvärderar eller genomför en översyn. Dessutom blir det ett eget lärande som verksamheten kan dra nytta av.

I dag skickas fakturor mellan olika verksamheter och enheter inom regionen. Köp- och säljsystemet är kraftigt kostnadsdrivande och därför påbörjades en avveckling/utfasning av systemet under den förra majoriteten. Inom regionen skickas fakturor för röntgenundersökningar, laboratriekostnader, lokalhyror, patienters måltider m.m. mellan egna verksamheter och den centrala administrationen.

Vi avser att avveckla köp- och säljsystemet och att regionen istället använder anslagsfinansiering. Vi vill öka kontrollen av vårdbolagen som har avtal med regionen och regionens olika upphandlingar. Det behövs däremot en minskning av regionens övriga administration, av mängden redovisningar och internfakturering samt kostnad för konsulter som förekommer inom regionens vårdverksamheter. För 2025 budgeterade Region Gävleborg hela 88 miljoner kronor för konsultkostnader. Vi menar att användandet av konsulter måste minska i regionen, inte minst nu med de stora ekonomiska underskotten i verksamheten. Därför föreslår vi att budgetposten för konsulter ska minskas kraftigt och även kostnaderna för regionens kommunikation.

Prioriterade frågor:

- Ökad tillit till personalen.
- Minskning av administration och kontroll.

Uppdrag till förvaltningen:

- Köp- och säljsystemet ska avvecklas.
- Anslagsfinansiering ska införas.
- Halvera konsultkostnaderna.
- Mindre resurser till regionens egen kommunikation.

Antirasism - ett ansvar som vi alla delar

Som en stor offentlig arbetsgivare har Region Gävleborg ett särskilt ansvar att aktivt arbeta för att barn och unga, övriga länsinvånare och anställda inte utsätts för rasism. För att motverka rasism och diskriminering krävs ett aktivt antirasistiskt arbete. Chefer och medarbetare behöver utbildning i hur rasism och diskriminering kan ta sig olika uttryck och i antirasism för att få redskap för att

motverka rasismen. Dessutom bör samverkan med civilsamhället stärkas i regionens arbete.

Vid sidan av utbildning krävs också strategiska handlingsplaner. Målet måste vara att regionens verksamheter och den politiska organisationen ska vara fria från alla former av rasism och diskriminering. Särskilt fokus bör läggas på afrofobi, islamofobi, antisemitism, antiziganism och rasism som riktar sig mot samer, som också är ett urfolk, sverigefinnar samt tornedalingar.

Prioriterade frågor:

- Ett Gävleborg fritt från rasism och diskriminering.

Uppdrag till förvaltningen:

- Ta fram program för utbildning kring rasism och diskriminering.
- Utarbeta strategiska handlingsplaner för ett Gävleborg fritt från rasism och diskriminering med fokus på afrofobi, islamofobi, antisemitism, antiziganism och rasism som riktar sig mot samer, sverigefinnar och tornedalingar.

Hälsoval

Regionens hälsovalssystem är kostnadsdrivande och styr bort från den lagstadgade principen om jämlik vård efter behov. Vårdvalet, som system, är ett ineffektivt system som är kostnadsdrivande och som påverkar kontinuiteten och patientsäkerheten negativt. År 2010, när vårdvalet introducerades i Gävleborg, fanns det 26 hälsocentraler och efter att invånarantalet ökat med 10 000 invånare finns det nu 41 hälsocentraler. Det säger sig självt att det inte kan vara effektivt eller ekonomiskt hållbart för regionen.

Den fria etableringsrätten skapar ojämlikhet när privata hälsocentraler etablerar sig där invånarna är relativt friska. Det innebär att landsbygden prioriteras bort. I Gävle finns 14 hälsocentraler varav de flesta ligger i centrala Gävle. I centrala Söderhamn finns 4 hälsocentraler på 12 000 invånare och i Ljusne finns det ingen hälsocentral. De privata hälsocentralerna kan etablera sig, där tillgången redan är mättad, samtidigt som andra områden helt saknar tillgången till en hälsocentral. Hälsovalssystemet gör vården svårstyrd och försämrar vårdens infrastruktur. Det ökar även personalbristen och det finns signaler om att resurskrävande patienter styrs undan från de privata hälsocentralerna till de offentliga.

Vänsterpartiet är ensamma bland partierna om förslaget att helt avskaffa LOV och lagändringen måste göras på nationell nivå.

I Sverige har cirka 800 000 personer privata vårdförsäkringar och de ger människor bland annat möjligheten att gå före i vårdköen och kan därför tränga

undan patienter med stora vårdbehov. Vi anser att privata vårdbolag som finansieras av skattemedel inte ska få ta emot försäkringspatienter.

Privata hälsocentraler saknar krav att bära kostnaderna för hälsovalssystemet. I dag kostar enbart hälsovalskontoret cirka 7 miljoner kronor årligen. Vi menar att det bör de privata hälsocentralerna stå för själva och därför vill vi att hälsovalskontoret ska läggas ned och ersättas med ett kansli som granskar hälsocentralerna. Kansliet ska ligga direkt under regionstyrelseförvaltningen. Kostnader för all administration och övriga kostnader, för att de privata hälsocentralerna ska kunna bedriva verksamhet, bör dras från de privata vårdbolagens ersättning och istället läggas på de offentliga hälsocentralerna. Regionen tvingas ta ett helhetsansvar vilket de privata vårdbolagen inte tar. Vi överför därför dessa resurser till de offentliga hälsocentralerna för en förbättrad arbetsmiljö för de egna anställda.

En utredning behöver göras för att synliggöra kostnaderna för hälsovalssystemet i regionen samt att kravet på öppna böcker införs så att det kan ske en utförlig kontroll över vad skattebetalarnas pengar faktiskt används till. Vinstbegränsning bör utredas och införas. Dessutom menar vi att arbetet kring primärvården behöver samordnas och att det inte är rimligt att hälso- och sjukvårdsförvaltningen är en remissinstans som alla andra för hälsovalshandboken. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen är den instans som ska utarbeta villkoren i hälsovalshandboken - det är där ansvaret ska ligga.

SD-styret i regionen har beslutat att dryga 5 miljoner kronor per år ska tillföras de privata vårdbolagen att använda som de själva anser lämpligt, men det är varken skattebetalarnas eller Region Gävleborgs uppgift att tillskjuta medel för eventuella löneförhöjningar för privatanställda eller att tillskjuta pengar för att öka vårdbolagens vinster. Det är vår egen personal vi ska satsa på.

Prioriterade frågor:

- En specialistenhet ska inrättas.
- Hälsovalskontoret ska läggas ned.
- Kostnaderna för den administration och kontroll som hälsovalet orsakar regionen påförs de privata vårdbolagen.
- Privata vårdbolag, som har finansiering av skattebetalare, ska inte tillåtas ta emot patienter med privata sjukvårdsförsäkringar.
- Öppna böcker för privata vårdbolag.
- Vinstbegränsning i vården.

Uppdrag till förvaltningen:

- Överföra resurser enligt tabellen nedan från de privata hälsocentralerna till de offentliga.

- Tillse att privata vårdbolag, som har finansiering av skattebetalare, inte ska kunna tillåtas ta emot patienter med privata sjukvårdsförsäkringar.
- Genomför en utredning över kostnaderna för hälsovalssystemet i regionen.
- Öppen bokföring ska införas för en utförlig kontroll av skattepengar.
- Ansvaret för hälsovalshandboken överförs till hälso- sjukvårdsnämnden.
- De 5 miljoner kronor som tillförts de privata vårdbolagen dras tillbaka.
- Utredda och införa vinstbegränsning i vården.
- Regionstyrelseförvaltningen inrättar en särskild specialistenhet i syfte att förebygga och förhindra välfärdsbrottslighet. Den övertar också uppdraget att granska privata vårdbolag.

Nya regler för föreningsbidrag

Ändrade regler för föreningsbidrag riskerar att kraftigt försvåra människors liv. Träffpunkter såsom Mötesplats Afasi är ett exempel. Föreningsdrivna mötesplatser som ger människor ett socialt sammanhang, bryter isolering, och som för afasidrabbade, skapar möjlighet till bland annat kommunikationsträning, något som regionen inte har resurser till. Forskning visar att mellan 50–70 procent av de som drabbas av afasi också drabbas av psykisk ohälsa. Därför är det viktigt att vi som region inte försvårar människors liv ytterligare genom att ändra reglerna för föreningsbidrag.

Prioriterade frågor:

- Föreningsverksamhet som verkar livskvalitetsavgörande ska värnas.

Uppdrag till förvaltningen:

- Säkerställ att stödet till föreningsdrivna mötesplatser såsom Mötesplats Afasi blir kvar.

Folktandvården

I Gävleborg har 70-åringar i genomsnitt två tänder färre än vad de har i Stockholmsområdet. I Ockelbo kommun har personer i 70-årsåldern hela fyra tänder färre. Det finns tydliga socioekonomiska skillnader i tandhälsa bland gävleborgarna. Personer med låga inkomster och personer med lägre utbildningsnivå har ofta en sämre tandhälsa och även den självskattade tandhälsan upplevs sämre bland personer i en socioekonomiskt utsatt position. Socioekonomi har också betydelse för skillnader i barns tandhälsa. Hos personer med funktionsnedsättning påverkas såväl upplevd som faktisk tandhälsa negativt. Tandhälsa är än i dag en klassfråga. Sverigedemokraterna och övriga partier i regionstyret har kraftigt höjt folktandvårdens samtliga tandvårdsavgifter. Det behövs ett nationellt högkostnadsskydd inom tandvården, som inom sjukvården. Ett sådant

högkostnadsskydd skulle kosta i nivå med RUT-reformen. Detta är en fråga som Vänsterpartiet driver. Det är dock en fråga som måste lösas nationellt.

Vänsterpartiet föreslår att kravet på vinstmarginal på lägst 1,5 procent, för Folktandvården Gävleborg AB, avskaffas liksom utdelningskravet. Vi vill också sänka soliditetskravet. Detta i syfte att hålla tandvårdsavgifterna nere och för att korta tandvårdsköerna. Vi föreslår också att Folktandvården ska övergå i förvaltningsform och att en utredning av det tillsätts.

Den SD-ledda regeringen har avskaffat den avgiftsfria tandvården för unga upp till och med 23 år. Dessutom halverar regeringen det allmänna tandvårdsstödet för unga mellan 24-29 år. Det är kontraproduktivt och direkt dåligt. Inte minst med tanke på att redan nu avstår 87% av de unga i Sandviken, mellan 24 och 29 år, att gå på de regelbundna baskontrollerna. Det bästa vore om Region Gävleborg kunde behålla den avgiftsfria tandvården för unga, men då statsbidraget tas bort blir det svårt. Däremot bör regionen avstå från prishöjningar och behålla det extra år som finns här i Gävleborg och därmed skulle tandvården bli avgiftsfri till och med det år man fyller 20. Vi tillför Folktandvården Gävleborg AB ett ägartillskott i syfte att hålla tandvårdsavgifterna nere och behålla en 20-årsgräns. Folktandvården Gävleborg AB ombildades från förvaltningsform till regionalt bolag år 2006. Vänsterpartiet var emot bolagiseringen och vi tror att en återgång till förvaltningsdrift skulle gynna både ekonomin och tandhälsan. Därför ger vi förvaltningen uppdraget att utreda hur det lämpligast ska genomföras.

Prioriterade frågor:

- Sänkta tandvårdsavgifter.
- Kortare köer.
- Avgiftsfritt upp till och med det år man fyller 20 år.

Uppdrag till förvaltningen:

- Ändring av ägardirektiven i FTV – Utdelning, vinstmarginal och soliditet.
- Tillför ägartillskott för att hålla priserna nere.
- Tillsätt en utredning för att överföra Folktandvården AB till förvaltningsform.

Avveckla regionstyrelsens utskott

Regionstyrelsen utser ett antal utskott som har till uppgift att bereda ärenden till regionstyrelsen inom sitt sakområde, men ett stort antal yrkanden har inte skickats till utskotten för beredning utan har beretts och avgjorts av de styrande partierna i regionstyrelsen. Med den hanteringen har utskotten förlorat sin roll och kan därmed avvecklas.

Stärk personalpolitiken - Inrätta en personaldelegation

Personalpolitiken får inte det utrymme och den prioritet den ska ha i regionen. Personalförsörjningen är avgörande för regionens verksamheter, inte minst inom hälso- och sjukvården. Personalutskottet fyller inte någon egentlig funktion mer än att ge information från HR till politiken. Det är knappt att något beslut fattas och personalutskottet verkar knappt bereda ärenden åt regionstyrelsen.

Vi menar att regionen ska lägga ned personalutskottet och istället inrätta en personaldelegation med följande beslutanderätt:

- Styrning av regionens personalpolitik.
- Förhandlingar.
- Fastställa ramar vid årlig löneöversyn.
- Uppföljning av personalekonomisk redovisning.
- Övriga personalfrågor.
- Tolkning av arvodesregler för förtroendevalda.
- Andra grupper av ärenden där regionstyrelsen delegerar sin beslutanderätt.

Genom att införa ett sådant arbetssätt skulle personalpolitiken förstärkas och bli en tydlig del av de förtroendevaldas uppdrag som arbetsgivarrepresentanter. I övrigt minskar vi uppräkningsanlag av regionstyrelsens anslag och överför resurser till andra mer prioriterade åtgärder.

Prioriterade frågor:

- Stärk personalpolitiken.

Uppdrag till förvaltningen:

- Avveckla regionstyrelsens utskott.
- Inrätta en personaldelegation.

Tabell - Regionstyrelsens budget

DRIFTBUDGET	Budget	Prognos	Prognos
Nettobelopp i mnkr	2026	2027	2028
Vänsterpartiets budget för RS	-2 939	-2 995	-3 093
Majoritetens budget för RS	-2 974	-3 031	-3 130
- Minskad administration	2,00	3,00	3,00
- Kommunikation	3,10	3,20	3,30
- Nedlagda utskott	0,43	0,43	0,43
- Frysta arvoden och partistöd	1,00	0,00	0,00
- FoU, utredning jämställd vård	-0,50	-1,00	0,00
- Lånerollatorer	-2,00	-1,00	-1,00
- Vidareutbildning, uska till ssk	-8,00	-8,00	-8,00
- Minskade konsultkostnader	25,00	25,00	25,00
Summa förändring (RS)	21,03	21,63	22,73
Hälsoval	-2 023	-2 063	-2 131
- Avdrag lönepåslag, privata vårdgivare	5,50	5,60	5,80
- Från privata, kontrollavgift	7,20	7,40	7,60
- Nedläggning hälsovalskontoret	5,40	1,80	0,00
- Minskade kostnader bolagisering	99,70	102,70	105,80
- Satsning primärvården	-99,70	-102,70	-105,80
Summa förändring (Hälsoval)	18,10	14,80	13,40
Totalt Hälsoval	-2 010	-2 050	-2 118
Tandvård	-242,6	-249,6	-257,8
- Ägartillskott, hålla priser nere	-5,00	0,00	0,00
Övrigt RS	-700,20	-711,00	-732,90

Hälso- och sjukvårdsnämnden

De allra flesta i Sverige tycker det är helt rätt att den som har störst behov av vård ska få vård först och att resurserna ska fördelas utifrån behov av vård. Så fungerar det inte i dag. Vården har marknadsiserats och människor ges möjlighet att gå före i kön med hjälp av privata vårdförsäkringar.

En jämlik och behovsstyrd vård i Gävleborg

I dag kan en ung relativt frisk stadsbo få hjälp före en gammal multisjuk person, genom den marknadsiserade vården och genom att ha en privat vårdförsäkring. De privata vårdbolagen har fri etableringsrätt och de placerar ofta sin verksamhet där de friskaste människorna förväntas att bo – i syfte att skapa vinst för sina aktieägare. De som i dag söker mest vård är unga, friska storstadsbor vilket pressar undan andra med större vårdbehov. Det behövs lagändringar för att få bort den marknadsiserade vården bland annat behöver den fria etableringsrätten för privata vårdbolag avskaffas.

Läkare, sjuksköterskor och annan vårdpersonal blir inte fler bara för att det etableras fler privata hälsocentraler; personalbristen blir bara större. Hälsocentraler etableras där de inte behövs, kostnaderna blir högre, samordningen sämre och skattepengar går i större utsträckning till byråkrati och kontroll och till aktieägarnas vinster.

Bolagiseringen av vår gemensamma primärvård kommer att kraftigt öka kostnaderna för driften. Vi vill istället använda de pengarna till bland annat medarbetardriven utveckling av primärvården.

Att skydda barn och unga måste anses vara en av regionens viktigaste uppgifter. Därför menar vi att TBE-vaccin ska vara avgiftsfritt för alla upp till 20 år. I dag är det tyvärr så att föräldrarnas plånbok avgör om barnen kan skyddas eller inte.

Vård ska ges efter behov och vara jämlik och jämställd över hela länet - och inte styras av marknadskrafter - det är utifrån det som Vänsterpartiet lägger prioriteringarna och förslagen. Centrala delar är att få till ett hållbart arbetsliv och att förbättra arbetsvillkoren för regionens anställda och styra resurserna dit de bäst behövs. Vården måste kontrolleras och följas upp. Vi menar att Region Gävleborg ska införa vinstbegränsning för privata vårdbolag samt kräva öppen bokföring så att vi vet vad skattepengarna går till.

Prioriterade frågor:

- Avgiftsfritt TBE-vaccin för alla upp till 20 år.

Uppdrag till förvaltningen:

- Införa TBE-vaccin, avgiftsfritt för alla upp till 20 år.

God och nära vård

För att klara omställningen till god och nära vård är specialistläkare i allmänmedicin en nödvändighet.

Vänsterpartiet har länge drivit att Socialstyrelsens riktvärde om antal invånare per allmänspecialist ska tillämpas i Region Gävleborg som ett verksamhetsmål i primärvården och att en handlingsplan, kopplat till verksamhetsmålet ska arbetas fram, men det har SD-styret gång på gång avslagit.

Målet att tillämpa Socialstyrelsens riktvärde ska fastställas politiskt och en handlingsplan med resultatindikatorer tas fram i samarbete med facken. Handlingsplanen ska därefter utvärderas en gång om året. Vi ser gärna en bred politisk långsiktig överenskommelse för att nå målet och för att underlätta hälso- och sjukvårdsförvaltningens arbete med rekrytering. Vi menar att det är ett ansvar politiken behöver ta för länets invånare och för primärvårdens anställda.

Vi vill också se teambaserad vård i primärvården. Genom samarbete mellan yrkesgrupper får patienten de insatser som behövs samlade och patientens kontakter med vården underlättas och minskas. För att öka vårdpersonalens delaktighet och inflytande och förbättra möjligheterna till nyrekrytering vill vi inrätta självstyrande enheter i primärvården.

De drygt 100 miljoner kronor i ökade årliga kostnader, som bolagiseringen kommer att orsaka, vill vi istället satsa på en utveckling av primärvården där vårdpersonalen trivs, orkar och vill arbeta kvar som tillsvidareanställda. Vi vill se en medarbetardriven utveckling av primärvården där professionen ska ges förutsättningar att arbeta fram utvecklingsinsatser som de anser nödvändiga. En del i utvecklingsarbetet kommer troligen att bestå av att dra fram tydligare gränsdragning mellan primärvården och specialistvården.

En äldrevänlig region

En region som underlättar våra äldre länsinvånares liv och hälsa är en region som är bra för alla att leva i. Region Gävleborg kan göra mycket för länets äldre genom regionens egna verksamheter och i samarbete med länets kommuner och civilsamhället.

För att möta vårdbehov och det förebyggande arbetet behöver primärvården stärka tillgängligheten, kontinuiteten och tryggheten för den äldre gruppen patienter. Vi vill därför införa äldremottagningar inom primärvården för att på så sätt möta äldre sjuka med en sammanhållen hälso- och sjukvård, med förebyggande insatser, ökad tillgänglighet, enklare kontaktvägar och för att ge ökad trygghet. Dessutom vill vi införa särskilda demensmottagningar, en i Hälsingland och en i Gästrikland vilket demensföreningarna har föreslagit. I dag kan inte primärvården möta de behov som finns.

Att kunna klara sig själv och bibehålla sina förmågor är viktigt på många sätt, inte minst för det fysiska och psykiska välmåendet och de förebyggande insatserna viktiga. Tillgången till hjälpmedel måste göras mer tillgänglig, med lägre kostnad för individen. Inte minst gäller det rollatorer som är viktiga för många äldre. Vi menar att Region Gävleborg bör tillhandahålla lånerollatorer för personer som är 80 år eller äldre.

Telefonkontakt med knappval kan bli ett stort hinder för många när de ska söka vård. Det är viktigt att öka tillgängligheten och de äldres trygghet när de behöver ta kontakt med vården så att de vet att de får prata med någon direkt i andra änden av linjen och inte möts av inspelad information och olika knappval. Därför tycker vi att primärvården bör införa direktnummer utan knappval och telefontider varje dag, när hälsocentralen har öppet.

Äldre patienter, speciellt de över 80 år, kan vara sköra och fara illa av att vistas länge på en akutmottagning. Därför behöver akutsjukhusen korta väntetider för de äldre. Ett snabbspår på akuten för äldre med stora vårdbehov behöver inrättas, men helst skulle länets äldre patienter helt slippa att gå via akuten och föras direkt till en vårdavdelning.

Användandet av telemedicin ger möjlighet till en adekvat vårdbedömning i hemmet och är en teknik som skulle innebära att resan till hälsocentralen inte skulle behöva göras. Nya arbetssätt och ny teknik kan göra att det blir lättare att rekrytera vårdpersonal, att vården effektiviseras och att vården samordnas för patienten och därigenom skapa bättre kvalitet och resultat.

I äldreomsorgens arbete ska följande moment ingå:

- Tidigt identifiera personer 75 år och äldre, med komplexa behov.
- Arbeta proaktivt och personcentrerat med identifierade behovsområden.
- Använda hälsodata.
- Planera, genomföra och följa upp preventiva hälso-och sjukvårdsinsatser.
- Följa upp insatser och utvärdera resultaten av vidtagna hälso-och sjukvårdsinsatser.
- Samordna hälso-och sjukvårdsinsatser på hälsocentralen.
- Samordna vårdcentralens hälso-och sjukvårdsinsatser med insatser från kommunen, sjukhusen och Folkvandervården.
- Tillhandahålla ett direkttelefonnummer utan knappval och med tillgängliga telefontider.
- Ringa till äldre med extra behov av trygghet.

Prioriterade frågor:

- En äldrevänlig region.

Uppdrag till förvaltningen:

- Inrätta äldreomsorg i primärvården.
- Skapa telefontider med ett direktnummer till hälsocentralerna för regionens äldre.
- Skapa ett snabbspår för äldre.
- Införa telemedicin.

Ungdomsmottagningar för fler unga

Fler unga behöver tillgång till länets ungdomsmottagningar därför vill vi öka tillgängligheten och möjliggöra ungdomsmottagningar på fler ställen i länet, gärna i lokaler som ungdomar besöker av andra anledningar. Den psykiska ohälsan ökar och många unga avstår att söka hjälp trots att de har behov - särskilt killar avstår. Genom att öppna på fler ställen där unga redan rör sig minskar tröskeln till att söka hjälp.

Prioriterade frågor:

- Fler ungdomsmottagningar.

Uppdrag till förvaltningen:

- Utöka antalet ungdomsmottagningar i regionen.

Klimakterievård på riktigt

Alla kvinnor med hormonell obalans, i samband med klimakteriet, kommer att få någon typ av besvär, allt från måttliga till svåra, beroende på hur besvären upplevs. Dessa kan pågå under en kortare tid eller i över tio år. Det handlar till exempel om värmevallningar, sömnbesvär, muskel- och ledvärk, trötthet, humörsvägningar, hjärklappning och sexuell ohälsa. Att klimakteriet definieras som en naturlig biologisk händelse gör inte att symtomen eller besvären kan bortses ifrån, om de påverkar kvinnors liv och hälsa.

Även om hälsocentralerna i dag har huvudansvaret så upplever kvinnorna att de bollas fram och tillbaka mellan vårdinstanser och riskerar att inte få den hjälp och de insatser som de behöver. Kunskapen om kvinnors hälsa i samband med klimakteriet behöver stärkas genom att vårdpersonal utbildas i olika klimakteriebesvär och hälsorisker förknippade med klimakteriet. Olika insatser på hälsocentralerna ska genomföras, till exempel utbildningar för vårdpersonalen och att informationsmaterial ska finnas tillgängligt men också genom att inrätta klimakteriemottagningar i Gävle och i Hudiksvall. Vi vill att kvinnor ska kunna få specialistvård för sina klimakteriebesvär när det behövs. Det kan till exempel handla om samverkan mellan dietist, fysioterapeut, gynekolog, läkare, psykolog eller samtalsterapeut m.m. Klimakteriemottagningarna ska också fungera som ett nav i klimakterievården och det är där som specialistkunskapen ska finnas.

Prioriterade frågor:

- Stärka kunskapen om kvinnors hälsa i samband med klimakteriet.
- Klimakteriemottagningar.

Uppdrag till förvaltningen:

- Inrätta klimakteriemottagningar i Gävle och i Hudiksvall.
- Utbildning till personalen på hälsocentralerna.
- Informationsmaterial om klimakteriet ska finnas tillgängligt.

Minskad administration

De administrativa uppgifterna inom vårdverksamheterna måste minska och de vårdutbildade, som nu arbetar med administration, behövs i vården och ska därför arbeta kliniskt i större utsträckning. Region Gävleborg har inlett ett arbete med att minska den administrativa överbyggnaden i vården, men fler medicinska sekreterare behöver anställas då de har en avgörande betydelse för att minska annan vårdpersonals administration och för att förbättra patientsäkerheten.

I flera regioner har förslag lagts om att alla nyanställda, där vårdutbildade anställts som administratörer, ska arbeta viss del kliniskt. Det har lett till att även befintliga administratörer börjat arbeta kliniskt en viss tid. Vi ger därför hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att minska den administrativa belastningen och att den arbetstid som frigörs för vårdutbildade ska användas i klinisk verksamhet.

Prioriterade frågor:

- Minskad administrativ belastning.

Uppdrag till förvaltningen:

- Minska den administrativa belastningen.
- Öka antalet medicinska sekreterare.

Mobila team inom specialistsjukvården

Det finns regioner som har infört mobila sjukvårdsteam inom den specialiserade sjukvården. Dessa har nått goda resultat med mycket nöjda patienter. Specialiserad sjukhusvård tillämpas i hemmet och vården är likvärdig den som ges på akutsjukhus.

Region Gävleborg bör införa mobila sjukvårdsteam inom den specialiserade sjukvården. Det ska vara frivilligt för patienten och det ska vara patientsäkert och kännas tryggt för patienten. Arbetet bör följas noggrant och utvärderas efter en viss tid.

Prioriterade frågor:

- Mobila sjukvårdsteam inom den specialiserade sjukhusvården.

Uppdrag till förvaltningen:

- Inför mobila sjukvårdsteam inom den specialiserade sjukhusvården.

Jämställd vård

Det är skillnad på kvinnors och mäns tillgång till vård. Det är lätt att påverkas medvetet eller omedvetet av de föreställningar om kön vi möter i samhället. Dessutom drar regeringen och SD ner stödet till kvinnors hälsa. Nedskärningen av statsbidragen kommer kraftigt påverka kvinnors tillgång till vård och sänder en tydlig signal att kvinnors hälsa inte är prioriterat. Statsbidragen till Gävleborgs kvinnosjukvård minskar från 52 miljoner kronor till 36 miljoner kronor.

Flertalet forskningsstudier visar hur stereotypa föreställningar om kön kan leda till medicinska felaktigheter och kvalitetsbrister i vården. Till exempel kan kvinnors och mäns väntetider inom vården vara olika långa för samma vårdbehov och

män ges oftare den nyaste tekniken eller den nyaste medicinen. Kvinnor ges oftare egenvårdsråd och får åtgärder och behandling mer frekvent i primärvården medan män får läkartider och behandling inom specialistvården.

Psykisk ohälsa är vanligare bland flickor/kvinnor och pojkar/män söker hjälp i mindre utsträckning än de faktiskt behöver, inte minst med tanke på att pojkar/män oftare begår suicid. Maskulinitetsnormer kan skapa hinder för män att söka hjälp. Det är viktigt att i vården belysa stereotypa föreställningar och uppfattningar om könsnormer, vilket kan påverka ett bemötande, en diagnos eller ett val av behandling. För att regionen ska nå målet om en jämställd vård vill vi att vårdchefer ska genomgå en obligatorisk utbildning i jämställdhet. En grundlig kartläggning av dagens situation behöver genomföras som ska ligga till grund för ett förändringsarbete och en handlingsplan på hur vården ska bli jämställd ska tas fram. Arbetet ska genomföras i samverkan mellan hälso- och sjukvården och samhällsmedicin.

Prioriterade frågor:

- Jämställd vård.

Uppdrag till förvaltningen:

- Tillsätt en utredning som grundligt kartlägger och analyserar vården som ges till kvinnor respektive män för olika diagnoser och vårdformer.
- Kartläggning och analys av vården ska ligga som grund för ett förändringsarbete för en jämställd vård.
- Ta fram en obligatorisk utbildning om jämställdhet för chefer.
- Ge vårdens anställda en utbildning om hur kön påverkar bemötande och behandling/vårdinsatser.
- Ta fram en handlingsplan för hur regionen ska nå en jämställd vård.

Våld i nära relation

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem som har förödande och långtgående konsekvenser både för dem som direkt drabbas, anhöriga och för samhället i stort. Mäns våld mot kvinnor kostar nämligen samhället väldigt mycket pengar. Våldet finns i hela Sverige och förekommer i alla samhällsskikt och bygger på en ojämn fördelning av makt, både i hemmet och i samhället.

Arbetet med våld i nära relationer behöver förstärkas och i det kan Region Gävleborg spela en viktig roll. Vänsterpartiet menar att regionen ska anta nollvision mot mäns våld mot kvinnor och att en handlingsplan upprättas för att nå nollvisionen vilken ska ingå i det styrsystem som regionfullmäktige tillämpar. Genom att i vården systematiskt fråga om det förekommer våld i nära relation skulle fler kunna få hjälp att såväl lämna en skadlig relation men också att få de

eventuella vårdinsatser som behövs. Vi menar därför att ett sådant arbetssätt ska tas fram centralt för att sedan användas i verksamheterna.

Alla vårdanställda ska ha genomgått utbildning om våld i nära relation och hedersrelaterat våld samt hur de kan arbeta för att systematiskt ställa frågor om detta till patienter. Personalen kan behöva hjälp av sakkunniga inom området och det behöver inrättas ett specialistteam som vårdens anställda kan vända sig till när de har tagit emot en våldsutsatt kvinna för att få stöd och hjälp med insatser.

Unga kvinnor/flickor får ofta hjälp betydligt fortare än äldre, vuxna kvinnor. Väntetiden kan vara så lång som 1-1,5 år för de äldre; ingen ska behöva vänta så lång tid på att få traumabehandling. Länets kvinnojourer behöver också ett mer långsiktigt stöd i sitt arbete och det kan Region Gävleborg bistå med ekonomiskt. Vi vill därför se förstärkta resurser och långsiktiga avtal i form av offentligt partnerskap med kvinnojourerna i länet. Trauma- och specialistutbildning ska ges till fler inom vården så att våldsutsatta kvinnor kan få hjälp fortare.

Prioriterade frågor:

- Nollvision mot mäns våld mot kvinnor.
- Specialistteam för att stärka arbetet med mäns våld mot kvinnor.
- Trauma- och specialistutbildning till fler vårdanställda.
- 3-åriga avtal med kvinnojourerna.
- Inför ett systematiskt arbete med att fråga om det förekommer våld i relationen.

Uppdrag till förvaltningen:

- Upprätta en handlingsplan för att nå nollvision om mäns våld mot kvinnor.
- Inrätta specialistteam dit vårdens anställda kan vända sig när de tagit emot en våldsutsatt kvinna för att kunna bistå kvinnan på bästa sätt.
- Inför ett systematiskt arbete i vården med att fråga om det förekommer våld i relationen.
- Samtliga sjukvårdens anställda ska genomgå utbildning om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.
- Förstärkta resurser till kvinnojourerna.

Psykiatri - Psykisk hälsa

Vården inom psykiatri behöver förstärkas och utvecklas. Antalet patienter har ökat kraftigt, men resurserna och antalet anställda har inte alls ökat utifrån de ökade behoven. Psykiatri behöver bli mer tillgänglig och behöver underlätta för patienterna som är i behov av vård, stöd och hjälp, i större utsträckning än i dag. Vi menar att psykiatri behöver förstärkas resursmässigt, att nya arbetssätt införs och att en plan tas fram för att förbättra tillgänglighet och kontinuitet. Det behövs

en utveckling av mer långsiktiga insatser och en tydligare struktur för samverkan mellan psykiatrin, primärvården och socialtjänsten.

I Region Gävleborg stängs vårdplatser ned och det har i sin tur lett till personalflykt. Stängning av vårdplatserna har skett utan politiskt beslut trots att det är en strukturell förändring som har fått stora och svåra konsekvenser. Antalet vårdplatser i Hudiksvall behöver öka men har istället minskat kraftigt. Nedstängningar har försvarats av SD-styret och trots att regionens egen framtagna rapport visar att antalet vårdplatser behöver utökas. Många av de anställda har gett upp och slutat, personalförsörjningen har därmed försvårats så till den grad att ledningen för psykiatrin planerade att stänga ned slutenvården helt i Hudiksvall.

Mobila team är ett bra sätt att utveckla arbetet inom psykiatrin, framförallt för att underlätta för patienter och deras anhöriga. Det underlättar vid hemgång, vid vistelsen hemma och under behandling samt att det ger viktig trygghet till såväl patienten, de anhöriga och sjukvården. Både i Gävle och Hudiksvall finns mobila team (SPOT) men det behövs fler i länet och de bör finnas tillgängliga kvällar och helger. Dessutom behöver ett mobilt akutteam inrättas även i Hudiksvall.

Metoden självvald inläggning innebär att vissa patienter erbjuds att själva besluta om sin inläggning i psykiatrisk heldygnsvård. Det är oftast patienter med återkommande självdestruktiva handlingar, psykossjukdomar, depression eller bipolära tillstånd som brukar omfattas av självvald inläggning. Syftet med att erbjuda självvald inläggning är att göra heldygnsvården mer tillgänglig för patienterna, att arbeta förebyggande och förhindra kriser och att stärka delaktigheten i vården. Det är ett bra sätt att göra psykiatrin mer personcentrerad och sammanhållen för patienter med allvarliga psykiatriska tillstånd och stora vårdbehov. Ofta kallas självvald inläggning för brukarstyrd inläggning. Självvald inläggning har haft bra utfall där det har använts. Inom psykiatrin på Gävle sjukhus och Hudiksvalls sjukhus har arbetet med självvald inläggning inletts men tyvärr omfattas alldeles för få. Vi menar att arbetet med självvald inläggning måste snabbas upp och utvecklas i regionen så att fler kan omfattas.

Försök med så kallade drop in-mottagning inom psykiatrin ska genomföras för att öka tillgängligheten och förbättra vården så att den som behöver hjälp kan få det via psykiatrimottagningen utan att ha bokat tid i förväg. Det skulle också underlätta för anhöriga och för primärvården. Det bör självklart utvärderas efter en viss tid. Därför ska hälso- och sjukvårdsförvaltningen få i uppdrag att pröva och utvärdera funktionen drop in-mottagning inom psykiatrin i Region Gävleborg.

Psykiatrivården kan även behöva fysioterapeuter för att underlätta vid rehabilitering och förbättra patienternas mående. För många patienter med psykiatriska diagnoser ger fysisk rörelse och träning bra resultat för måendet, men steget att komma dit kan vara långt. Att erbjuda träning, i anslutning till ordinarie vård, är viktigt för att underlätta för patienten att ta steget till fysisk rörelse och träning. Därför bör Region Gävleborg satsa på att bygga upp och bygga ut träningsmöjligheter inom den psykiatriska vården. Det kan också

behövas en utslussning från rehabiliterande träning, som ges inom vården, för att patienten ska kunna fortsätta den fysiska träningen i egen regi. Samarbetet mellan psykiatrivården och primärvården behöver stärkas och utvecklas. Ett systematiserat arbete för att förstärka samarbetet behöver införas.

I dag tar regionen ut avgifter av människor som behandlas på tvång, dvs. mot patientens egen vilja. Detta är orimligt. När samhället övertar ansvaret för en människas vård är det också rimligt att samhället tar ansvar för eventuella patientavgifter. Tvångsomhändertagna personer inom psykiatrin tillhör de mest utsatta i vårt samhälle. De har ofta en svag ekonomi med stora skulder på grund av sin sjukdom. Att tvingas betala avgifter för tvångsvården blir en extra börda och kan innebära att personerna inte klarar den extra belastningen. Att ständigt oroa sig för ekonomin riskerar att försvåra tillfrisknande och rehabilitering, både medicinskt och socialt. Dygnsavgiften i den psykiatriska tvångsvården bör därför slopas.

För att kunna leverera trygg och god vård krävs ändamålsenliga lokaler. Inom psykiatriska slutenvården i Hudiksvall är lokalerna kraftigt eftersatta, vilket försvårar arbetet. De är ovärdiga för såväl patienter som personal. De lokalerna behöver prioriteras bland regionens investeringar.

I dag kan en patient som vill och är i behov av att komma in på abstinensbehandling få vänta till nästkommande vardag, för att få hjälp och behandling, om det råkar vara helg. Vi anser att det är orimligt. Vården behöver fånga upp patienten omedelbart. Regionen måste möta patientens behov och inte skjuta upp nödvändig insats då det är viktigt att fånga upp patienten när den är redo.

Vänsterpartiet tillför ökade resurser till psykiatrin, till fler anställda, införandet av nya arbetssätt, anställning av fysioterapeuter, tillgång till ändamålsenliga träningslokaler och inköp av träningsutrustning för en bättre rehabilitering och bättre psykisk hälsa. Fler måste också få tillgång till KBT, kognitiv beteendeterapi, och psykolog. Det finns kritik mot att patienter i större utsträckning ges läkemedelsbehandling framför samtalsterapi och andra åtgärder.

Prioriterade frågor:

- Fler vårdplatser i Hudiksvall.
- Självvald inläggning.
- Drop-in mottagning.
- Fysioterapeuter och ändamålsenliga lokaler.
- Dygnsavgifter tas bort inom tvångsvården.
- Tillgänglig abstinensbehandling.

Uppdrag till förvaltningen:

- Utöka antalet vårdplatser i Hudiksvall.

- Utveckla självvald inläggning.
- Införa drop-in mottagning på försök.
- Anställa fysioterapeuter.
- Tillse att träningsutrustning köps in och att träningslokaler inrättas eller rustas upp.
- Tillse att dygnsavgiften inom tvångsvården tas bort.
- Öka tillgängligheten till abstinensbehandling - ta emot patienter även under helger.

Hjälpmedel – En förebyggande vård

Gävleborg är ett län med många äldre invånare. Det är viktigt att människor ges möjlighet till förebyggande insatser. Tillgången till hjälpmedel behöver öka då det kan skapa trygghet och frihet och ge människor tillfälle att klara sig själva i sin vardag och bibehålla förmågor för ett fysiskt och psykiskt välmående. Vi menar därför att Hjälpmedel SAM, med sin kunniga personal, ska finnas synliga på träffpunkter för äldre, olika centrumanläggningar, på mässor och matbutiker för att där visa upp utbudet av hjälpmedel och därmed öka tillgängligheten.

Det nuvarande SD-styret väljer att stänga regionens egna fysiska och webbaserade butiker, Hjälpmedel SAM, till förmån för ett nyetablerat privat hjälpmedelsbolag. Detta motsätter vi oss då ett privat monopol kommer att leda till kraftigt ökade priser för människor i behov av hjälpmedel. Invånarnas tillgång till hjälpmedel ska inte avgöras av den egna plånbokens tjocklek. Målet måste vara att alla oavsett ekonomiska förutsättningar ska ha tillgång till hjälpmedel, om och när behov uppstår.

Kostnaden för att skaffa en rollator kan vara för hög eller rent av vara avskräckande för personer med behov av en rollator. Detta gör att många äldre hellre avstår från det hjälpmedel de så väl behöver. Vi anser därför att Region Gävleborg ska tillhandahålla lånerollatorer för personer som är 80 år eller äldre.

Funktionsnedsatta, kroniskt sjuka eller pensionärer har tyvärr ofta dålig ekonomi och tvingas på grund av det avstå från inköp av hjälpmedel. Så ska det inte vara. Sjukersättning och pensioner måste förbättras; det är statens ansvar.

Hjälpmedel ska inte hanteras som vilken produkt som helst på en fri marknad; de ska ingå i en patients behandling och förebygga skada eller funktionsnedsättning. Kraven från marknaden om att Region Gävleborg inte ska kunna konkurrera med privata aktörer är inte rimligt. Hjälpmedel är till för den som har behov av hjälp, inte för att privata bolagsägare ska tjäna pengar. Regionens och länets kommuners gemensamma verksamhet Hjälpmedel SAM har i dag både fysiska butiker i Gävle och Bollnäs och en webbutik. Dessa ska nu läggas ned - allt för att ge plats åt privata butiker. Vi menar att Hjälpmedel SAM:s butiker ska finnas kvar och att tillgängligheten till dessa ska öka.

Systemet med att förskriva hjälpmedel behöver ses över, utvecklas och följas upp. Priserna på hjälpmedel behöver sänkas. Vissa hjälpmedel ska successivt bli

avgiftsfria. Vi vill också se en granskning av hur den privatiserade primärvården förskriver hjälpmedel. Då hjälpmedlet blir en kostnad för hälsocentralen finns det signaler om att den privatiserade primärvården inte förskriver hjälpmedel på det sätt som patienten behöver och att de hänvisar patienten till regionens egna hälsocentraler istället.

Vi vill också se över om ett högkostnadsskydd för hjälpmedel kan införas. För vissa grupper med stora behov ska avgifterna successivt tas bort. Vi börjar med ett införande av lånerollatorer för personer 80 år eller äldre.

Prioriterade frågor:

- Större tillgänglighet till hjälpmedel.
- Bibehålla Hjälpmedel SAM med ökad tillgänglighet.
- Lägre priser på hjälpmedel.
- Lånerollatorer för de som är 80 år eller äldre.

Uppdrag till förvaltningen:

- Införa lånerollatorer för personer som är 80 år och äldre.
- Systemet med att förskriva hjälpmedel behöver ses över, utvecklas och följas upp.
- Tillsäker att Hjälpmedel SAMs butiker bibehålls, både den webbaserade och de fysiska butikerna.
- Hitta möjligheter att utveckla tillgängligheten till Hjälpmedel SAM
- Utred ett högkostnadsskydd för hjälpmedel.
- Utföra en granskning av hur den privatiserade primärvården förskriver hjälpmedel.

Samsjuklighet inom beroendevården

Samsjuklighet inom beroendevården är vanligt. Det vill säga att patienten kan ha ett missbruk med en psykiatrisk diagnos i botten. Att stå i kö till psykiatri för att få en diagnos kan innebära en väntan på mellan 5-8 månader. Risken för återfall i missbruk blir då väldigt stor.

Behandlingen av patienter med samsjuklighet behöver förändras. Psykisk ohälsa och beroendeproblematik behöver behandlas parallellt och på så sätt minska risken för att patienter lämnas utan sammanhållen behandling. Det kan även finnas behov av en utökning av psykolog och/eller psykiatriker inom beroendevården.

SD-styrets planer på att centralisera beroendevården i Hälsingland oroar många. Ljusdals och Söderhamns beroendevård ska läggas ned och Hudiksvalls beroendevård ska flyttas. En nedläggning försämrar beroendevården för de med behov av vård och påverkar de anhörigas situation i större utsträckning. Det kommer att öka belastningen på primärvården, som på många håll redan är i kris på grund av underbemanning. Även kommunernas verksamheter och kostnader

kommer att påverkas negativt och länets akutsjukhus och hälsocentraler kan komma att belastas med ett ökat antal patientbesök. Vi menar att den planerade nedläggningen av beroendevården i Ljusdal, Söderhamn och Hudiksvall ska avbrytas.

Prioriterade frågor:

- Psykisk ohälsa och beroendeproblematik behöver behandlas parallellt.
- Beroendevård i Hälsingland ska finnas tillgänglig på flertalet platser.
- Stöd av psykolog/psykiatriker på beroendemottagningen.

Uppdrag till förvaltningen:

- Sätta upp en plan för att möjliggöra behandling av psykisk ohälsa och beroendeproblematik parallellt.
- Utredda behovet av förstärkning av en psykolog och/eller psykiatriker till beroendemottagningen.
- Tillför resurser till beroendevården.
- Avbryta den planerade nedläggningen av beroendevården i Hälsingland.

Rätten till vård

Vi har inte jämlik vård efter behov, trots att vår lagstiftning säger att den ska vara det. Ohälsa drabbar främst lågutbildade, utrikes födda, äldre personer och personer med funktionsnedsättning, HBTQI-personer samt kvinnor i större utsträckning än välutbildade cispersoner och män. För att kunna bidra till en mer jämlik hälsa måste hälso- och sjukvårdens personal se varje patient som individ och bemöta dem utan fördomar eller förlegade könsnormer. Den som är mest sjuk eller befinner sig i en utsatt situation behöver mer stöd och hjälp.

Enligt lagen har papperslösa rätt till vård som inte kan anstå men inte till annan nödvändig vård. Att prioritera (eller bortprioritera) patienter bör endast ske utifrån medicinska behov. Vänsterpartiet menar att papperslösa ska ha rätt till vård på samma villkor som andra.

Utlandsfödda har generellt sämre hälsa än den svenskfödda befolkningen, visar studier. De har en ökad risk för psykisk ohälsa med anledning av sociala faktorer såsom sämre livsvillkor, diskriminering, arbetslöshet och språksvårigheter. Även diabetes och högt blodtryck är vanliga i denna grupp. Vi menar att vård är en rättighet och därför avvisar vi regeringens förslag om anmälningsplikt och vill se stärkta förutsättningar för personer utan uppehållstillstånd att få vård i Sverige.

Prioriterade frågor:

- Utöka kunskapen om HBTQI-personers ohälsa.
- Papperslösa ska ges vård på samma villkor som andra.

Uppdrag till förvaltningen:

- Tillse att kunskapen om HBTQI-personers ohälsa utökas.
- Tillse att papperslösa får vård på samma villkor som andra.

Tabell - Hälso- och sjukvårdsnämndens budget

	2026	2027	2028
Vänsterpartiets budget för HSN	-8 257	-8 494	-8 773
Majoritetens budget för HSN	-8 221	-8 459	-8 738
- Förbättrade arbetsvillkor	-25,00	-25,00	-25,00
- Inrättande av klimakterievård	-2,00	-2,00	-2,00
- Minskade intäkter, tvångsvård	0,65	0,65	0,65
- Ungdomsmottagning	-2,00	-2,00	-2,00
- Psykiatri, personalförstärkning	-5,00	-5,00	-5,00
- Psykiatri, träningsutrustning	-0,50	0,00	0,00
- Specialistteam, mäns våld mot kvinnor	-2,00	-2,00	-2,00
- TBE-vaccin, barn och unga	-3,00	-3,00	-2,00
Summa förändring (HSN)	-38,85	-38,35	-37,35

Patientnämnden

Det är viktigt att patientnämndens verksamhet är väl känd hos patienter, anhöriga och anställda. Genom att fel och misstag som begåtts eller att bristande rutiner anmäls av patienter och anhöriga kan det förhindras att de återupprepas; det blir också ett lärande i verksamheten.

I dag är nämnden inte så väletablerad som den behöver vara, vilket bland annat Inspektionen för vård och omsorg, IVO, har påtalat då patienter i regionen anmäler direkt till dem istället för att gå via patientnämnden som de bör. Vi vill därför att patientnämnden utvecklar arbetet med att göra nämnden mer känd bland patienter och anhöriga så att patientsäkerheten ökar. För att åstadkomma detta kan nya arbetssätt behöva prövas. Det är bra att patientnämnden har tillförts resurser för att försäkra behovet av stödpersoner.

Prioriterade frågor:

- Nämnden behöver bli mer känd bland anhöriga, patienter och patientföreningar.

Uppdrag till Patientnämnden:

- Ta fram en handlingsplan för att göra nämnden mer känd hos patienter, anhöriga och patientföreningar. Det närmaste året ska arbetet med att göra patientnämnden mer känt intensifieras.
- Årligen ta fram en sammanställning av inkomna ärenden ur ett jämställdhets- och genusperspektiv för att se om det finns ett

återkommande mönster. Sammanställningen ska redovisas för hälso- och sjukvårdsnämnden.

Företagshälsovårdsnämnden

Genom att bistå chefer och medarbetare ska Företagshälsans insatser leda till att stärka kompetensen inom områdena arbetsmiljö och hälsa. Som oberoende expertresurs ska Företagshälsan bidra till att skapa hälsofrämjande-, utvecklande- och produktiva arbetsförhållanden.

Hållbarhetsnämnden

Arbetet i Hållbarhetsnämnden syftar till att vi ska få bättre miljö och klimat i Gävleborg, att folkhälsan ska förbättras samt att kollektivtrafiken ska vara billig och enkel att använda. Vänsterpartiet ser att det behövs en omställning, en samhällsomvandling, för att få bättre miljö, ökad livskvalitet och fler jobb. Region Gävleborg behöver gå före i den gröna omställningen och även bidra till att länet har en infrastruktur som fungerar och som går att lita på och som möjliggör ett fossilfritt Gävleborg.

Miljö och klimat - en rättvis omställning

Klimatkrisen är här och påverkar redan vårt län. Extremväder, skogsbränder och översvämningar visar att vi inte kan fortsätta som vanligt. Regeringen blundar för problemen och skjuter ansvaret på individen, samtidigt som storbolag och fossilindustrin får fortsätta som förut. Vänsterpartiet vill gå en annan väg; vi sätter vanligt folks trygghet och framtid först, och vi vet att omställningen kan skapa nya jobb, nya möjligheter och ett mer rättvist samhälle.

Vi menar att alla regionens byggnader och verksamheter ska bli klimatneutrala genom energieffektivisering, solceller och förnybar energi. Genom att installera solceller på våra bilparkeringar tar vi tillvara markyta som används till annat också. Vi vill satsa på kollektivtrafik som drivs av förnybara drivmedel. Det är en investering i både miljön och människors vardag. Men klimatomställningen handlar om mer än bussar och byggnader. Den handlar om att hela vår industri, vår energi och vår vardag ska bli hållbar. Gävleborg har stora möjligheter att vara en motor i denna förändring. Industrin i vårt län har länge byggt Sverige starkt – nu kan samma kraft användas för att bygga det gröna samhället. Här kan nya jobb skapas i allt från skogsbruk och återvinning till produktion av grön energi och klimatsmarta transporter.

Ett konkret exempel är tåget. Goda pendlingsmöjligheter stärker Gävleborg som län och bygger samman vårt län med omgivande. Det gör klimatomställningen praktisk och påtaglig; färre lastbilstransporter, fler klimatsmarta godstransportlösningar och bättre arbetspendling.

Vänsterpartiet vill också att Gävleborg blir en giffri region. Vi ska minska användningen av plast och farliga kemikalier, skydda våra vattendrag och säkra att alla invånare kan andas ren luft och dricka rent vatten. Klimatanpassning måste byggas in i alla beslut, så att vi står rustade inför framtida utmaningar. För Vänsterpartiet är miljöpolitiken inte en fråga om symbolhandlingar – det är en rättvisefråga. Klimatomställningen får inte läggas på hushåll med redan pressad ekonomi, medan de som smutsar ner mest slipper undan. Vi står för en omställning där kostnaderna tas av stora utsläppare och där vinsterna delas av alla: nya jobb, bättre miljö och ett tryggare Gävleborg för kommande generationer.

Samverkan med kommuner och producenter

Situationen i Östersjön har förvärrats drastiskt de senaste decennierna vilket bland annat har lett till att strömmingen minskat i både antal och storlek, vilket påverkar de lokala kustfiskarna negativt. Det är viktigt att låta strömmingen återhämta sig till förmån för det lokala, kustnära fisket. Det kan göras genom att samverka med länsstyrelsen Gävleborg och producentorganisationen Kustfiskarna Bottenhavet för att bland annat skydda strömmingens reproduktionsförmåga och stärka den biologiska mångfalden.

Framtidens industri behöver vara bra för både miljön och för klimatet. Den kommer därför behöva stora mängder förnybar el för att klara sina behov. Här har Region Gävleborg ett ansvar att, tillsammans med länets kommuner, underlätta för lokala energiproducenter att öka sin elproduktion och även öka lagringsmöjligheterna. Vi bör därför initiera samarbete med länets kommuner i avsikt att öka länets produktion av förnybar energi och därmed öka länets attraktivitet för näringslivet.

Utveckling av kollektivtrafiken

Kollektivtrafiken är ryggraden som binder ihop Gävleborg. Den gör det möjligt för människor att ta sig till jobbet, skolan, vården och fritiden utan att vara beroende av bilen, men i dag är det alldeles för dyrt att åka kollektivt, och på många håll är turerna för få eller saknas helt. Höjda biljettpriser och neddragningar slår hårdast mot vanligt folk – de som redan kämpar med höga kostnader i vardagen.

Gävleborg är ett stort län med mycket landsbygd. Det innebär att det är en utmaning att få en bra täckning med kollektivtrafik som gör det möjligt för boende på landsbygden att åka kollektivt. Det är en förhållandevis låg andel av dem som bor på landsbygden som reser kollektivt trots att regionen i grunden har en bra kollektivtrafikorganisation. Jämfört med andra regioner har biljettpiserna tidigare inte varit särskilt höga, men under de senaste åren har stora prishöjningar skett. Något som gjort att X-trafik har tappat passagerare. Bussbyten och väntetider på landsbygden gör inte heller kollektivtrafiken särskilt attraktiv som resealternativ i dessa områden.

I många av länets kommuner finns en åldrande befolkning. De flesta som åker kollektivt är barn, ungdomar och äldre, medan folk i arbetsför ålder ofta väljer bilen utanför de större städerna. I dag finns endast betalmaskin framme vid föraren på bussarna. Det gör det krångligt, tidskrävande och otryggt för den som är rullstolsburen, går med rullator eller har ett barn i barnvagn med sig.

Vi vill se lägre kostnader för periodkort då vi vill gynna dem som reser kontinuerligt. Att resa klimatsmart ska vara billigare än att ta bilen – inte tvärtom. Biljettsystemet ska vara enkelt, rättvist och fungera över hela länet.

Ute på landsbygden finns också Närtrafik som består av beställningsstyrd taxi. Närtrafiken är dock främst till för att göra det möjligt för äldre att bo kvar hemma så länge som möjligt. Närtrafiken når alla länets hörn och vrår, men är inte funktionellt för arbetspendling; den är snarare tänkt för den som behöver åka och handla eller till exempel har ett läkarbesök. Det finns både tåg och bussar som når merparten av invånarna, men för dem som bor utanför tätorterna, eller i små samhällen, är turtätheten på bussarna ofta inte den bästa eller så går där ingen buss alls. På många håll finns det inga möjligheter att arbetspendla ens under dagtid på vardagar och ännu mindre på kvällar och helger.

Regionen har länge haft en fossilfri kollektivtrafik, men under senaste mandatperioden har siffrorna försämrats. Vänsterpartiet vill att X-trafik och Region Gävleborg fortsätter att vara en föregångare för miljövänliga transporter. Det är en nödvändighet om klimatmålen ska nås.

Kollektivtrafiken upphandlas i dag och upphandlingstiderna tenderar att bli längre och längre. Den tid och de resurser som avsätts för att hantera upphandlingarna menar vi hellre ska gå direkt in i verksamheten. Genom att regionen driver verksamheten i egen regi borde X-trafik – i förlängningen – få en mer effektiv organisation.

En viktig del av framtidens kollektivtrafik är tågen. Vänsterpartiet vill utreda en förlängning av tåglinjen Gävle–Ljusdal vidare till Ånge. Det skulle inte bara förbättra arbets- och studiependlingen, utan också knyta ihop Gävleborg med den industriella utveckling som nu pågår i Ånge. Det stärker regionens roll i klimatomställningen och skulle bara vara en fortsättning i vårt arbete med att resa hållbart över länsgränserna.

Infrastruktur

Tillgängliga och attraktiva platser är avgörande för Gävleborgs utveckling. Utifrån den regionala infrastrukturplanen driver och finansierar Region Gävleborg insatser för att skapa förutsättningar för landsbygder, samhällen och städer där människor vill bo, leva och verka. De geografiska förutsättningarna i Gävleborg medför att länet är beroende av en välfungerande och hållbar infrastruktur. Det regionala utvecklingsarbetet ska bidra till att de fysiska förutsättningarna förbättras genom ett fungerande transportsystem. Det är också Region Gävleborgs ansvar att ta fram den regionala infrastrukturplanen, som ska

möjliggöra hållbara transporter och ökad tillgänglighet i länet. Vi ser också att vi behöver anpassa järnvägsnätet till framtida klimatförändringar.

Folkhälsan - en klassmarkör

Även om hälsan generellt sett blir bättre i Sverige och i Gävleborgs län, gällande längre livslängd, minskad sjukdom och färre dödsfall till följd av hjärt- och kärlsjukdomar, kan vi se att skillnaderna i hälsa ökar mellan olika grupper av människor. Med andra ord fördelas den positiva hälsoutvecklingen inte rättvist i befolkningen.

De ekonomiska och sociala livsvillkoren är av mycket stor betydelse för människors hälsa. Det finns klara samband mellan livsvillkor och levnadsvanor; personer med kort utbildning, låg inkomst, begränsat socialt nätverk och som bor i områden med stora sociala problem har oftare en högre andel levnadsvanor som påverkar hälsan negativt.

Vänsterpartiet vill förbättra folkhälsan och utjämna de hälsoskillnader som finns genom att föra en folkhälsopolitik som angriper hälsans sociala och ekonomiska bestämningsfaktorer. Detta innebär åtgärder från samhällets sida på olika nivåer. En förbättrad och mer jämlik folkhälsa kräver bland annat en politik för arbete och sysselsättning åt alla, ersättningsnivåer i socialförsäkringssystem som ger inkomster som går att leva på och andra åtgärder för att skapa en jämnare inkomstfördelning, förbättra arbetsmiljöer, en bostadspolitik som bidrar till att skapa bra bostadsområden och levnadsmiljöer, en restriktiv alkoholpolitik och förbättrad narkotikapolitik

Prioriterade frågor:

- Klimatsatsningar ska skapa gröna jobb i hela länet.
- En giftfri vardag: mindre plast, mindre kemikalier, ren luft och rent vatten.
- Regionens fastigheter ska bli klimatneutrala genom investeringar i energieffektivisering och solceller.
- Pausning av industrifisket i Bottenhavet.
- Utveckling av de sociala investeringarna med syftet att utjämna sociala skillnader och stärka folkhälsan.
- Driften av kollektivtrafiken ska vara helt förnybar.
- Fungerande kollektivtrafik i glesbygden.
- Tillgängliga hållplatser och fordon för alla.
- Enklare att ta med cykel på buss och tåg.
- Lägre priser på periodkort i kollektivtrafiken.
- Enklare och rättvisare biljettsystem.
- Resor ska vara avgiftsfria för rullstolsburna eller passagerare med medhavd barnvagn eller rullator om det inte finns tillgängliga betalningsmaskiner vid bakre ingången på bussarna.
- Sommarlovskort.

- Utredda vilka effekter och kostnader det skulle få att införa gratis kollektivtrafik för pensionärer under lågtrafik i hela länet (liknande det system som redan finns i Gävle).
- Avgiftsfria resor för rullstolsburna och passagerare med barnvagn eller rullator om det inte finns tillgängliga betalningsmaskiner vid bakre ingången på bussarna.
- Underlätta för fler att parkera bilen och resa kollektivt.
- Egen regi ska alltid övervägas vid upphandling av kollektivtrafik.
- Organiserad samåkning.
- Kostnadsfria resor till/från blodgivningscentral, för blodgivare.
- Ökad tillgänglighet och snabbare påstigning.

Uppdrag till förvaltningen:

- Initiera samarbete med länets kommuner i avsikt att öka länets produktion av förnybar energi och därmed öka länets attraktivitet för näringslivet.
- Utredda hur vi kan implementera ett nytt sätt för att klimatkompensera utsläppen i de egna verksamheterna utan att administrationen för detta ökar i onödan.
- Utredda hur väl väg- och järnvägsnätet inom länet är anpassat till framtida klimatförändringar.
- Uppvakta regeringen om att pausa industrifisket i Bottenhavet.
- X-trafik uppdras att utreda och utveckla organiserad samåkning som en del av den allmänna kollektivtrafiken.
- Införa sommarlovskort för unga.
- Inför kostnadsfri kollektivtrafik för dem som kallas till blodgivning.
- Införa avgiftsfria resor för rullstolsburna och passagerare med barnvagn eller rullator om det inte finns tillgängliga betalningsmaskiner vid bakre ingången på bussarna.
- Utredda hur vi kan få till en snabbare påstigning genom att göra det möjligt för passagerarna att kliva på vid bakdörrarna.
- Utredda vilka effekter och kostnader det skulle få att införa gratis kollektivtrafik för pensionärer under lågtrafik i hela länet (liknande systemet som redan finns i Gävle).
- Sänk priser för periodbiljetter.
- Utredda hur ett nytt prissystem, byggt på färre zoner, skulle kunna se ut.
- Utredda hur vi kan göra det enklare att ta med cykel på tåg och buss.
- Utredda hur kollektivtrafiken kan bli mer tillgänglig på landsbygden.
- Införa rutinen att Egen regi alltid ska övervägas vid upphandling av kollektivtrafik.

Tabell - Hållbarhetsnämndens budget

	2026	2027	2028
Vänsterpartiets budget för HN	-730	-738	-761
Majoritetens budget för HN	-720	-739	-762
- Minskad administration	1,00	1,00	1,00
- Kollektivtrafik, sänkta avgifter	-10,90	0,00	0,00
Summa förändring (HN)	-9,90	1,00	1,00

Kultur- och kompetensnämnden

Kultur är en tolkning av oss, av vår tid, vårt förflutna och våra visioner. Kulturarv handlar inte bara om historia och dåtid, utan även om nutid och framtid. Kunskap om både samtidens skeenden och den bakomliggande historien bidrar till vår förståelse av vilka vi är i dag och hur vi kan forma vår framtid.

Folkhögskolor och studieförbund

Folkhögskolorna har för många inneburit en ny chans. De har spelat en viktig roll för människor som haft det svårt i grundskolan, för nyanländas språkutveckling, för att skapa sociala sammanhang och samhörighet och för kulturutövning samt för ett hållbart hantverk och bevarande av hantverkets traditioner. Detsamma gäller för länets olika studieförbund som stärker människors bildning med en bredd av olika ämnen och studiecirklar. De främjar gemenskap och delaktighet i samhället, vilket är avgörande för ett demokratiskt samhälle. Stödet till folkhögskolorna och studieförbunden behöver stärkas – inte minskas. Kultur, folkbildning och ett engagerat civilsamhälle är det som förenar och stärker demokratin, folkhälsan och samhällsutvecklingen.

Vi känner en stor oro för hur studieförbund och folkhögskolor ska kunna fortsätta att utvecklas och ge medborgarna möjlighet till utbildning, bildning och utveckling. De kortsiktiga nedskärningar som genomförts av regeringen och SD har redan fått allvarliga konsekvenser för folkbildningen. Folkhögskolornas utbildningsform är unik och bidrar till att stärka kursdeltagarna genom en trygg lärmiljö och hjälper även människor att ta sig ur ensamhet och psykisk ohälsa genom att anpassa utbildningen till deltagarens behov. Därför vill vi också utveckla metoder för distansdeltagande både när det gäller utbildningar och kultur.

En äldrevänlig region - bättre tillgänglighet till kultur

Regionens verksamheter kan underlätta för länets äldre att få bättre tillgänglighet till kultur genom att till exempel hålla avgifter nere så att det går att delta i regionens kulturaktiviteter samt att i samarbete med länets kommuner och regionens folkhögskolor undersöka möjligheter och intresse för olika aktiviteter och utifrån det genomföra kulturaktiviteter, men också möjliggöra uppträdanden för äldre. Särskilda föreningsbidrag för äldre kan tillskapas så att möjligheterna ökar att delta i föreningslivet. Tillsammans med länets kommuner kan regionen dessutom inleda ett arbete för att kunna erbjuda ett visst antal biljetter avgiftsfritt

till pensionärer, via biblioteken eller på annat sätt, vid kulturevenemang som regionen arrangerar eller är med och finansierar.

I dag kan inte folkbildningen upprätthålla de verksamheter som tidigare bedrivits. Detta är ett demokratiproblem och den oro som vi känner inför en fortsatt nedskärningspolitik delar vi med flera andra partier och med folkbildningens företrädare. Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, har i ett ställningstagande (dnr: SKR2024/00818) uttryckt samma oro över utvecklingen.

Vänsterpartiet väljer en annan väg än den SD-ledda regionledningen. Vi satsar på folkbildningen och stärker den därför i budgeten för 2026.

Kulturarvet

För att våga tro på framtiden är insikten om att vårt samhälle alltid är under förändring avgörande. Det samhälleliga kulturarvsansvaret måste innefatta hela kulturarvet, såsom kvinnornas kulturarv, lokalsamhällets folkliga kultur, teatrarnas och filmhistoriens skatter, museiföremål, de nationella minoriteternas och de invandrade gruppernas kulturarv och hela klassamhällets historia, ur olika perspektiv. Politiker ska inte försöka färga institutionernas arbete med ideologiska föreställningar om vad ett kulturarv är och innebär.

Armlängds avstånd

Armlängds avstånd handlar om att vi ska ha respekt för det kulturella hantverket och inse att våra professionella institutioner och kulturarbetare i länet ska ges möjlighet att fylla sitt kulturella uttryck med precis det som de anser vara viktigt. Kravet på självfinansiering gynnar inte detta, men en satsning på fritt uttryck och kulturellt skapande gör det. Myndigheten för kulturanalys har en definition av armlängds avstånd som handlar om att skapa en konstnärlig frihet genom att förespråka ett organisatoriskt skydd från politiska beslut om konstnärligt innehåll. Kulturinstitutionerna behöver både få ekonomiskt stöd och känna konstnärlig frihet, därför vill vi ta bort kravet på självfinansiering. Vi vänder oss bestämt emot den ökade självfinansiering som det SD-ledda regionstyret förordar.

I tider när den fria konsten och folkbildningen är hotade är Vänsterpartiet en tydlig motkraft. Vi tar avstånd till alla försök att avveckla folkbildningen och förhindra kulturarbetarnas möjligheter att försörja sig på sitt arbete. Vi föreslår därför ett återinförande av det som kan kallas "crowdfunding" (på icke kommersiell grund) som en möjlighet för kulturarbetare att hitta regional finansiering för sina projekt. Vi föreslår också att maximal medfinansiering från regionen höjs kraftigt och att ett regelverk för ansökan ska tas fram.

HBTQI

Sedan införandet av HBTQI-certifieringar i regionens verksamheter har behovet av kunskap om och utbildningar i HBTQI-personers fri- och rättigheter för

förtroendevalda ökat. Därför vill vi att en HBTQI-utbildning för förtroendevalda genomförs.

Hållbarhet - ett uttalat intresse

På samma sätt som vi respekterar andra yrkeskategoriers professionalism i yrkesutövandet ska vi respektera kulturarbetarens professionalism. Det är viktigt att i arbetet ta hänsyn till miljö- och hållbarhetsfrågor; precis på samma sätt som det görs inom regionens olika yrkesgrupper och förvaltningar. Det finns ett uttalat intresse från kulturinstitutionerna om att arbeta med miljö och hållbarhet i uppdragsöverenskommelserna.

Prioriterade frågor:

- Utbildning för alla i länet.
- Armlängds avstånd till kultur och värnandet av regionens värdegrund.
- Satsning på stöd för kulturarbetare.
- Ökad tillgänglighet till kulturutövning.
- Folkhögskolornas fortlevnad och utveckling.
- Avgiftsfria inträden till Region Gävleborgs museer.
- HBTQI-utbildning för förtroendevalda.

Uppdrag till förvaltningen:

- Ta bort kravet på ökad självfinansiering.
- Förstärk projektmedel för det fria kulturlivet, crowdfunding är ett sätt.
- Förstärk och utveckla folkhögskolorna genom att erbjuda nyskapande och innovativa yrkesutbildningar.
- Öka anslagen till folkbildningen.
- I samarbete med länets kommuner och folkhögskolor undersöka möjligheter och intresse för olika aktiviteter och utifrån det genomföra kulturaktiviteter för länets äldre befolkning.
- Genomför en HBTQI-utbildning för förtroendevalda.

Tabell - Kultur- och kompetensnämndens budget

	2026	2027	2028
Vänsterpartiets budget för KKN	-211	-216	-223
Majoritetens budget för KKN	-207	-213	-219
- Minskad administration	1,00	1,00	1,00
- Folkbildning	-1,00	-1,00	-1,00
- Folkhögskolor	-2,00	-2,00	-2,00
- Stärkt kultur, inkl stöd till äldre	-1,50	-1,50	-1,50
Summa förändring (KKN)	-3,50	-3,50	-3,50

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

I kommunallagen anges att regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Ett resultat, enligt god ekonomisk hushållning, är en resultatnivå som långsiktigt konsoliderar ekonomin, vilket bland annat innebär att budgeten över tid ska upprättas så intäkterna överstiger kostnaderna samt att regionens förmögenhet inte ska förbrukas för täckande av löpande behov. Syftet med ett positivt resultat är att generera kassaflöde för att bland annat täcka investeringsutgifter och pensionsutbetalningar samt att inflationssäkra det egna kapitalet. Ekonomin ska dessutom vara långsiktigt hållbar och klara svängningar i konjunkturen.

Som riktlinjer för god ekonomisk hushållning fastställer regionfullmäktige årligen långsiktiga finansiella mål för verksamheten. Dessa omfattar såväl ekonomiskt resultat som ekonomisk ställning. Eftersom Region Gävleborg har inrättat en Resultatutjämningsreserv (RUR) innefattar riktlinjerna användningen av den. Under hösten 2023 beslutade riksdagen att RUR ska fasas ut under en tioårsperiod och från och med räkenskapsåret 2024 ersättas av en resultatreserv (RER). I riktlinjerna inkluderas därför även regler för hantering av RER.

Fullmäktige ger också anvisningar om hur uppföljning och rapportering av styrelsen och nämnder ska göras samt fastställer styrande dokument för kapital- och finansförvaltning.

Tabeller

Se Bilaga - Tabellöversikt, Budget 2026-2028 (6 sidor)

Tabell 1 Vänsterpartiets budgetförslag 2026-2028 (ramfördelning)

Tabell 2 Investeringsramar

Tabell 3 Ekonomisk planering

Tabell 4 Resultaträkning

Tabell 5 Budgetramar

Investeringar

Eftersatta fastigheter ska få ökat underhåll för att uppnå en skälig standard med ändamålsenliga lokaler. Den psykiatriska slutenvårdens lokaler i Hudiksvall ska prioriteras.